

Pekka Salmi Liisi Juvonen
Kati Laamanen Minna Piipponen
Mia Pitkänen

Kenen ehdoilla kalavaroja hyödynnetään?
Onkamojärven kalastuskiistan taustoja

RIISTA- JA KALATALOUDEN TUTKIMUSLAITOS
KALATUTKIMUKSIA – FISKUNDERSÖKNINGAR

No 82

1994

**Kenen ehdoilla kalavaroja hyödynnetään?
Onkamojärven kalastuskiistan taustoja**

Pekka Salmi, Liisi Juvonen, Kati Laamanen, Minna Piipponen ja Mia Pitkänen

Helsinki 1994

Vastaava toimittaja: Lauri Urho

Kannen kuva: Onkamojärven kalastuskiistan osapuolet (Kuva: Pasi Jalkanen)

Kirjoittajat ovat vastuussa kirjoituksensa sisällöstä, eikä se välttämättä edusta Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen virallista kantaa.

ISBN 951-8914-62-1

ISSN 0787-8478

Painatuskeskus Oy

Helsinki 1994

Salmi Pekka, Juvonen Liisi, Laamanen Kati, Piipponen Minna ja Pitkänen Mia

Kenen ehdoilla kalavaroja hyödynnetään? Onkamojärven kalastuskiistan taustoja.

Tutkimusraportti

Ammattikalastuksen toimintaedellytykset sisävesialueella (312022), Muikun kalastuksen järjestäminen sisävesialueella

Tiivistelmä

Heikot muikkukannat ja vaikeudet pyyntilupien saamisessa ovat voimakkaasti supistaneet ammattikalastajien lukumäärää varsinkin Itä-Suomessa. Erimielisyydet kalastusoikeuksista ovat monesti kärjistyneet sitkeiksi kiistoiksi, joita on puitu myös eri oikeusasteissa. Onkamojärvellä on ollut 1990-luvulla muihin Itä-Suomen järviin verrattuna poikkeuksellisen hyvät muikkukannat. Kalastuskiista Onkamojärvellä alkoi talvella 1992-93, jolloin kalastuskunta pyrki rajoittamaan ammattikalastajien harjoittamaa talvinuottausta, mutta talvinuottaajat eivät tyytyneet rajoitustoimiin. Kiista on kietoutunut kieltojen, valitusten ja ilkivallanteiden monisäikeiseksi vyöhykkeeksi, joka on toistuvasti ylittänyt tiedotusvälineiden uutiskynnyksen. Tämän raportin tarkoituksena on hahmottaa Onkamojärven kalastuskiistan toimijoiden välisiä suhteita ja ymmärtää riidan taustoja. Työ on tehty sosiologian kvalitatiivisten menetelmien kurssin harjoitustyönä Joensuun yliopiston sosiologian laitokselle.

Yksi Onkamojärven kalastuskiistan perussäikeistä oli kiista päätäntävallasta. Kalastuskunnan aktiivijäsenet katsoivat, että ulkopuoliset eivät saa jyrätä kalastuskunnan päätösten yli. Kalastuskunnan velvollisuus on huolehtia muikkukantojen ylläpitämisestä ja kalavarojen tasapuolisesta jaosta osakkaiden kesken. Nuottaajat pitivät kalastuskunnan päätöksiä perusteettomina: muikkukantojen uusiutuminen ei ole ollut vaarassa. He katsoivat myös, että kieltomentaliteettia ruokkii kateus ja vallanhimo. Kiistan pääosapuolia ovat olleet talvinuottaajat ja muutama kalastuskunnan aktivisti. Haastatellut muut kyläläiset kokivat kiistan kiusallisena. Huomattavat näkemyserot talvinuottaajien ja kalastuskunnan aktivistien välillä perustuivat myös kalakantojen vaihtelujen tieteellisten ja kokemusperäisten selitysmallien eroihin. Voidaan katsoa, että uusi ja vanha kalastuskulttuuri ovat törmänneet toisiinsa. Kalastuskunta toimi perinteisen kalastuskulttuurin mukaan korostaen ekologisia ja sosiaalisia tekijöitä. Tilanne, jossa tehokkaasti kalastetut muikut markkinoidaan oman alueen ulkopuolelle ja kalastuskunnan päätökset asetetaan kyseenalaiseksi soti totuttuja toimintatapoja vastaan. Nuottakalastajat tekivät työtään ja vaalivat etujaan teknistyneen ja rahataloudellistuneen elinkeinon vaatimusten pohjalta.

Asiasanat

Ammattikalastus, kalastuskunta, sosiologia, teemahaastattelu, kalastuskulttuuri, talvinuottaus, muikku

Kalatutkimuksia—Fiskundersökningar

951-8914-62-1

0787-8478

33 s.

Suomi

MK 50,-

Julkinen

Painatuskeskus Oy

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Valtikka

PL 202

Annankatu 44

00151 Helsinki

00100 Helsinki

Puh. (90) 566 0566 Fax (90) 566 0570

Puh. (90) 228 811 Fax (90) 631 513

Salmi Pekka, Juvonen Liisi, Laamanen Kati, Piipponen Minna och Pitkänen Mia

På vems villkor utnyttjas fiskresurserna? Bakgrundsfaktorer angående fiskekonflikten kring sjön Onkamojärvi

Yrkesfiskets verksamhetsförutsättningar i insjöområdet (312022). Organisationen av siklöjefisket i insjöområdet

De klena siklöjebestånden och svårigheterna att erhålla fiskelov har kraftigt minskat antalet yrkesfiskare, särskilt i östra Finland. Oenigheterna gällande fiskerätt har ofta resulterat i seglivade konflikter, som också prövats i rättsinstanser på olika nivå. I sjön Onkamojärvi var siklöjebestånden under 1990-talet exceptionellt kraftiga, i jämförelse med övriga sjöar i östra Finland. Fiskekonflikten kring sjön fick sin början vintern 1992-93, då fiskelaget försökte begränsa yrkesfiskarnas notfiske under vintern, men notfiskarna inte godkände begränsningarna. Konflikten utvecklades till en komplicerad härva av förbud, klagomål och ildåd som upprepade gånger överskred nyhetsröskeln. Avsikten med denna rapport är att gestalta förhållandena mellan de olika aktörerna i konflikten, samt att förstå bakgrundsfaktorerna. Arbetet utfördes som ett övningsarbete vid Joensuu universitets sociologiska institutions kurs i kvalitativa metoder inom sociologin.

Ett av de grundläggande dragen i konflikten är kampen om bestämmanderätt. Fiskelagets aktiva medlemmar ansåg att utomstående inte får sätta sig över fiskelagets beslut. Fiskelaget är skyldigt att se till att siklöjebestånden upprätthålls och att fiskresurserna fördelas rättvist mellan de olika medlemmarna. Notfiskarna ansåg att fiskelagets beslut saknade grund: förnyelsen av siklöjebestånden var inte hotad. De ansåg också att förbudsmentaliteten motiverades av avund och maktlystnad. Grälet fördes i huvudsak mellan notfiskarna och några fiskelagsaktivister. Övriga intervjuade bybor upplevde hela saken som pinsam. Åsiktsskillnaderna mellan de olika parterna grundade sig också på skillnaderna mellan de vetenskapliga och empiriska förklaringsmodellernas slutsatser. Man kan hävda, att situationen uppstått som en kollision mellan gammal och ny fiskekultur. Fiskelaget verkar enligt den gamla fiskekulturens principer och betonar ekologiska och sociala faktorer. Den nya situationen, då siklöja som fångats enligt effektiverade metoder, marknadsfördes utanför det egna området och fiskelagets beslut ifrågasattes, stred mot hävdvunna seder. Notfiskarna utförde å sin sida sitt arbete och försvarade sina rättigheter enligt de krav som ett allt mera tekniskt och penningekonomiskt fiske ställer.

Yrkesfiske, fiskelag, sociologi, temaintervju, fiskekultur, vinternot, siklöja

Kalatutkimuksia – Fiskundersökningar

951-8914-62-1

0787-8478

33 s.

Finska

50,- FM

Offentlig

Tryckericentralen Ab

Valtikka

Annegatan 44

00100 Helsingfors

Tel. (90) 566 0566 Fax (90) 566 0570

Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet

PB 202

00151 Helsinki

Tel. (90) 228 811 Fax (90) 631 513

Salmi Pekka, Juvonen Liisi, Laamanen Kati, Piipponen Minna and Pitkänen Mia

On whose terms will the fish resources be harvested? Some background to the Lake Onkamo fishery conflict

Research report

The operation preconditions for professional fresh-water fishers (312022)

Weak vendace stocks and the problems of getting fishing permits have strongly reduced the number of fishermen in eastern Finland. Disagreements about fishing rights have often turned into stern quarrels, several of which have been handled in court. Compared to other lakes in eastern Finland, there have been exceptionally good vendace stocks in Lake Onkamo. The fishery conflict of Lake Onkamo started in the winter of 1992–1993. Waters owners tried to restrict winter seining but professional fishers did not comply. The conflict has often been dealt with in the media. This report aims to outline relations between actors in the Lake Onkamo conflict and to understand the basis of the quarrel. This study is part of the course in qualitative methods in sociology for the Department of Sociology at the University of Joensuu.

One of the main themes of the fishery conflict was the disagreement in power. The active members of the fishing association (owners of fishing rights) argued that outsiders should not set aside their decisions. The fishing association is responsible for the upkeep of vendace stocks and the equal sharing of fish resources among partners. The seiners considered the fishing association's case weak: the renewal of vendace stocks had not been in danger. They also felt that the regulations were based on envy and want of power. The winter seiners and a few activists in the fishing association have played the main roles in the conflict. Villagers who were interviewed considered the quarrel annoying. The conflicting points of view between the winter seiners and the fishing association activists were also based on differences between the scientific and experimental explanation models. One could say that old and new fishing traditions have collided. The fishing association acts according to old fishing customs with emphasis on ecological and social aspects. When vendace is marketed beyond the local area and decisions by the fishing association are doubted, it goes against custom. The seine fishers sought to protect their interests on the basis of a monetary occupation.

Professional fishing, fishing association, sociology, theme interview, fishing tradition, winter seining, vendace

Kalatutkimuksia–Fiskundersökningar 82

951-8914-62-1

0787-8478

33 p.

Finnish

FIM 50,-

Public

Painatuskeskus Oy

Finnish Game and Fisheries Research Institute

Valtikka

P.O.Box 202

Annankatu 44

FIN-00151 Helsinki, Finland

FIN-00100 Helsinki, Finland

Phone +358 0 566 0566 Fax +358 0 566 0570

Phone +358 0 228 811 Fax +358 0 631 513

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen taustaa.....	1
1.2. Onkamojärven kiistan vaiheet	2
2. AINEISTON KERUU JA TUTKIMUKSEN ETENEMINEN.....	4
3. TEOREETTISTA TAUSTAA.....	6
3.1. Kalastuskonfliktien selitysmalleja	6
3.2. Teoriaa kulttuurin muutoksesta.....	8
3.3. Talvinuottauskulttuuri	9
3.4. Talvinuottauskulttuurin muutos haastateltavien näkökulmasta.....	9
4. HAASTATELTAVIEN TULKINNAT ONKAMOJÄRVEN KALASTUSKIISTASTA.....	11
4.1. Talvinuottaajien tulkinnat	11
4.1.1. Kalakanta ja saaliinjako	11
4.1.2. Kateus ja määräysvalta	12
4.1.3. Lähiyhteisö ja muikun saatavuus	13
4.1.4. Kalastuskuntatoiminta.....	14
4.1.5. Haitanteko	14
4.1.6. Viranomaiset, neuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet.....	15
4.1.7. Tulevaisuus ja ratkaisumallit	17
4.2. Kalastuskunnan aktiivijäsenet.....	18
4.2.1. Kalakanta ja saaliinjako	18
4.2.2. Lähiyhteisö ja muikun saatavuus	18
4.2.3. Kalastuskuntatoiminta.....	19
4.2.4. Haitanteko	20
4.2.5. Viranomaiset, neuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet.....	20
4.2.6. Tulevaisuus ja ratkaisumallit.....	22
4.3. Kyläläiset.....	23
4.3.1. Kalastusriidan syyt.....	23
4.3.2. Viranomaiset, neuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet.....	24
4.3.3. Tulevaisuus ja ratkaisumallit.....	24
5. TULOSTEN TARKASTELU.....	26
6. KIRJALLISUUS	30
LIITE 1.....	31
LIITE 2.....	32

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen taustaa

Luonnonvarojen hyödyntäminen on varsin moniulotteista toimintaa. Päätöksentekoon vaikuttavat muun muassa taloudelliset, tekniset, ekologiset, poliittiset, lainsäädännölliset, sosiaaliset ja moraaliset näkökulmat. Tällainen monitahoisuus on omiaan aiheuttamaan vaikeuksia tiedonkulussa ja yhteisymmärryksen saavuttamisessa osapuolten kesken (Cloke ja Park 1985). Kalavarojen hyödyntämiseen liittyy erityisen paljon epävarmuutta resurssin saatavuudessa. Ei ole aina helppoa päästä yksimielisyyteen jonkin kalakannan määrästä tai siitä kuinka tehokasta pyynti voi olla vaarantamatta sen uusiutumiskykyä. Kalayhteisössä eri lajien väliset suhteet ovat monimutkaisia ja lisäksi näitä lajeja pyytävät eri kalastajaryhmät, jotka vaikuttavat toistensa kalastusmahdollisuuksiin paitsi suoraan myös välillisesti kalakantojen muutosten kautta. Näin ollen ei ole ihme, että kalavarojen hyödyntämisessä on aina ilmennyt ja edelleen nousee esiin voimakkaitakin kiistatilanteita.

Sisävesien ammattikalastus on viime vuosina ollut vaikeuksissa heikkojen muikkukantojen vuoksi. Varsinkin Itä-Suomessa ammattikalastajien lukumäärä on laskenut voimakkaasti (Auvinen ym. 1994). Samalla ammattikalastuksen menetelmät ovat tehostuneet ja varsinkin 1980-luvulla sisävesillä kehittyntä troolipyyntiä on voimakkaasti vastustettu. Troolaaajat ovat katsoneet yleisen mielipiteen kääntyneen heitä vastaan (Salmi 1992).

Suomessa kalastusoikeus on perinteisesti liittynyt maanomistukseen. Vesialueiden hallintoyksikkönä ovat pääsääntöisesti kalastuskunnat, jotka monin paikoin ovat rajoittaneet troolipyyntiä vesillään. Nykyinen kalastuslaki suosii ammattikalastusta ja kalavarojen tehokasta talteenottamista, joten muutamat ammattikalastajat ovat lähteneet oikeustietse turvaamaan kalastusmahdollisuuksiaan. Kiistat ovat kärjistyneet käräjäasteelle varsinkin Pohjois-Karjalassa ja Savossa.

Kalastuskiistojen keskeisinä aineksina ovat yleensä olleet epäilyt tehokkaan pyynnin tuhoisasta vaikutuksesta kalakannoille, mutta myös saaliinjako eri kalastajaryhmien välillä. Ammattikalastuksen lisäksi kalavaroja hyödyntävät virkistys- ja kotitarvekalastajat. Kotitarvekalastus on ikivanhaa perua ja se on perinteisesti kytkeytynyt maatilatalouksien omavaraisjärjestelmään. Ammattikalastus kuuluu taas uusimman ajan raha- ja vaihdantajärjestelmään, joten sen voidaan katsoa alkaneen 1800-luvun lopulla. Virkistyskalastus on ammattikalastuksen nuorempi kulttuurinen muoto, jonka kehittyminen kansanomaiseksi harrastukseksi kytkeytyy yhteiskunnan urbanisoitumiseen, työnteon luonteen muuttumiseen, vapaa-ajan lisääntymiseen ja ennen kaikkea puhtaan rahatalouden yleistymiseen (Pennanen 1986). Kalaveden omistajien ja eri kalastajaryhmien lisäksi kalastuskiistoissa toimijoina ovat muun muassa kalastus- ja poliisiviranomaiset, kalatalousneuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet.

Onkamojärvi on tunnettu muikkujärvenä jo 1700-luvulta lähtien. Kalastuksesta on

kiistelty aiemminkin, mutta talvella 1992-93 muikkuriita leimahti ilmiliekkeihin (Auvinen ym. 1993). Muista itäsuomalaisista kalastuskiistoista poiketen riidan aiheena oli talvinuottaus troolauksen sijaan. Talvinuottaus on 1990-luvun alussa ollut muualla Vuoksen vesistöalueella lähes täysin pysähdyksissä heikkojen muikkukantojen vuoksi. Onkamon hyvät muikkukannat yhdessä muikun korkean hinnan kanssa antoivat ammattikalastajille hyvät taloudelliset lähtökohdat. Kalastuskunta on pyrkinyt rajoittamaan nuottausta ja sen edustajat ovat vedonneet muun muassa muikkukantojen suojelun ja verkkokalastajien oikeuksien puolesta. Onkamon kalastuskiista on kietoutunut kieltojen, valitusten, uhkailujen ja ilkivallanteiden monisäikeiseksi vyyhdeksi, joka on toistuvasti ylittänyt paikallisten ja valtakunnallistenkin tiedotusvälineiden uutiskynnyksen (esimerkiksi Helsingin Sanomat 7.2.1994, Karjalainen 11.2.1993, 13.2.1993, 4.4.1993, 3.1.1994, 20.1.1994, Tohmajärven-Värtsilän lehti 6.2.1993, 20.2.1993, 27.3.1993, Tv-uutiset (Yle) 18.3.1994) (kuva 1).

Tämä tutkimus käsittelee Onkamojärven kalastuskiistaa. Tavoitteena on hahmottaa eri toimijoiden välisiä suhteita ja ymmärtää kiistan taustoja. Työ on tehty sosiologian kvalitatiivisten menetelmien kurssin harjoitustyönä Joensuun yliopiston sosiologian laitokselle. Kurssin opettajana toimi FT M'hammed Sabour.

Seuraavassa luvussa esittelemme lyhyesti aineiston keruuta ja tutkimuksen kulkua sekä haastateltavien taustoja. Kolmannessa luvussa esittelemme tutkimuksen teoreettista taustaa ja tarkastelemme lyhyesti talvinuottauskulttuurin muutoksia. Tämän jälkeen on vuorossa haastatteluihin pohjautuva haastatteluryhmittäin sekä aihepiireittäin jäsenetty osa ja lopuksi tulosten analyysi.

1.2. Onkamojärven kiistan vaiheet¹

Kiista muikun ammattikalastuksesta Onkamolla kärjistyi vuoden 1992 syksyllä. Marraskuussa Onkamon-Sintsin kalastuskunnan johtokunta kielsi nuottauksen osalla Suur-Onkamoa. Ammattikalastajat katsoivat päätöksen perusteettomaksi ja tekivät oikeisuvaatimuksen, jota kalastuskunta ei ottanut asianmukaisella tavalla käsittelyyn. Nuottakunnat eivät näin ollen noudattaneet kieltä. Kalastuskunnan vuosikokouksessa tammikuussa 1993 päätettiin kieltää nuottaus helmi-, maalisi- ja huhtikuun ajaksi koko alueella. Lisäksi jokaista pyydyttä muikkukiloa kohden nuottamiehet määrättiin maksamaan markan kalavedenhoitomaksua. Nuottaajat saivat nimismieheltä tukea tulkinnalle, että kalastuskunnan päätöstä ei voi panna toimeen 30 päivän valitusajana ja että nuottaus on sen aikana luvallista. Näin kalastajat jatkoivat nuottausta.

Kalastuskunta ei kokoontunut kuukauden kuluessa käsittelemään nuottamiesten oikeisuvaatimuksia, joten nuottaajat katsoivat että talvinuottauskielto ei ole voimassa. Kun nuottausta ei saatu kalastuskunnan päätöksiin pysäytettyä, alkoivat ilkivallanteet. Helmikuussa 1993 Sintsin nuottakunta teki rikosilmoituksen ilkivallasta. Apajista oli alkanut löytyä propseja ja metallisia 'kokkasia', jotka repivät pyydyksiä ja aiheuttivat saaliin menetyksiä.

Helmikuussa 1993 Pohjois-Karjalan maaseutuelinkeinopiirin kalatalouden vastuualue määräsi osapuolia ja tutkijoita kuultuaan osan alueesta nuottauskieltoon. Pyynti

¹Tämän luvun tiedot perustuvat pääosin Auvisen (1994) kirjoitukseen ja sanomalehti Karjalaisessa 3.1.1994 julkaistun artikkeliin. Kiistan vaiheisiin liittyviä kalastuslain säädöksiä on esitetty liitteessä 1.

rajoitettiin osalla aluetta tapahtuvaksi viitenä päivänä viikossa ja määrättiin lopetettavaksi, jos keskimääräinen apajakohtainen muikkusaalis laskee alle sadan kilon. Päätös oli voimassa yhden kuukauden, jonka aikana muikkukannan tila tuli selvittää puolueettomasti. Kalastuskunta ei kuitenkaan myöntänyt koekalastuslupia rauhoitetulle alueelle, joten muikkukannan tilaa ei voitu selvittää koekalastuksin. Kuukauden osittaisrauhoituksen jälkeen nuottaus oli jälleen vapaata aina huhtikuun puoliväliin saakka.

Maaliskuussa 1993 myös Tikkalan nuottakunta teki rikosilmoituksen ilkivallasta. Nuottakunta sai huhtikuun ensimmäisenä päivänä ennätysaaliin, 1 400 kiloa muikkua yhdellä vedolla. Maaseutuelinkeinopiiri kielsi muikun nuottamisen Onkamolla 15.4.-31.5.1993. Tästä päätöksestä kalastajat valittivat maa- ja metsätalousministeriön maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle, joka myöhemmin kumosi päätöksen perusteettomana - tosin vasta talvikalastuskauden jälkeen. Huhtikuun 24. päivänä Onkamon-Sintsin kalastuskunta käsitteli nuottamiesten oikaisuvaatimuksia ja hylkäsi ne. Ilkivallasta ei haluttu tehdä tutkimuspyyntöä ja molempien nuottakuntien jäsenet asetettiin henkilökohtaiseen kalastuskieltoon kahdeksi vuodeksi. Maaseutuelinkeinopiiri kumosi toukokuussa kahden vuoden kalastuskiellot lainvastaisina.

Lokakuussa 1993 kalastuskunta kielsi nuottaamisen jälleen kerran, mutta ei taaskaan kokoontunut käsittelemään nuottamiesten oikaisuvaatimuksia. Nuottaus ja sitä haittaava ilkivalta jatkui talvikaudella 1993-94. Apajiin istutettiin puupöllejä ja uusin keino oli verkkojen laskeminen nuotta-apajiin. Tilanne kärjistyi joulukuussa verkko- ja nuottamiesten väliseksi kahakaksi, josta seurauksena yksi nuottamies teki rikosilmoituksen lievistä pahoinpitelystä. Käräjäoikeus käsitteli ensimmäisen kerran "nujakkaa" maaliskuussa 1994, jolloin tuomari ehdotti osapuolille sovitteluratkaisua. Prosessi on vielä kesken. Onkamon kalastuskiistan tiimoilta on nyt vireillä kaikkiaan viisi rikosjuttua ja yksi siviilijuttu, joka koskee kalastusoikeutta.

2. AINEISTON KERUU JA TUTKIMUKSEN ETENEMINEN

Selvittääksemme Onkamojärven kalastuskiistaa ja sen syitä haastattelimme yhdeksää järven ympäristön asukasta. Valitsimme haastatteluun kolmen eri ryhmän edustajia: nuottaajia (2), kalastuskunnan aktiivijäseniä (3) ja kyläläisiä (4). Lisäksi taustaineistona käytettiin lehtikirjoituksia ja muita julkaisuja. Näin pyrimme saamaan monipuolisen kuvan kiistasta. Tutkimuksen kannalta olisi ollut mielekästä haastatella myös kalastusviranomaisia (Pohjois-Karjalan maaseutuelinkeinopiiri), kalatalousneuvoja (Pohjois-Karjalan kalatalouskeskus) ja tutkijoita (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) ja Joensuun yliopisto), mutta resurssien puutteen vuoksi jouduimme jättämään heidät tutkimuksen ulkopuolelle. Mahdollisessa jatkotutkimuksessa olisi myös heidät otettava mukaan tutkimukseen.

Nuottaajista haastatteluun valittiin kummankin nuottakunnan päämiehet. Kalastuskunnan aktiivijäsenet valittiin haastateltaviksi lehtikirjoitusten perusteella ja kyläläisten nimet etsittiin puhelinluettelosta.

Molemmat haastatellut ammattikalastajat eli nuottaajat ovat syntyperäisiä paikkakuntalaisia. Iältään he ovat n. 30-vuotiaita. Toinen on aloittanut kalastuksen 1980-luvun alussa ja toinen vuosikymmenen puolessa välissä. Molemmat ovat kalastaneet päätoimisesti 1980-luvun lopusta lähtien. Toisen isä on aiemmin kalastanut jonkin verran amatikseen. Molemmat harrastavat metsästystä.

Haastatellut kalastuskunnan aktiivijäsenet ovat kaikki syntyperäisiä Onkamojärven ympäristön asukkaita. Kaksi haastatelluista on yli 60-vuotiaita ja yksi noin 40-vuotias vielä aktiivisesti työelämässä mukana oleva. Kaikkien kolmen harrastuksiin kuului sekä metsästys että kalastus. Pääasiallisesti kalastus on ollut kotitarvekalastusta, mutta yhdelle haastateltavista kalastus on ollut aikaisemmin myös yksi tulonlähde. Kaikkien haastateltavien suvuissa on kalastettu myös aikaisemmin. Kaksi haastatelluista on ollut mukana kunnallispolitiikassa ja yhdellä on ollut muita luottamustehtäviä.

Haastatelluista kyläläisistä kaksi on eläkeläisiä, yksi maanviljelijä ja yksi käsityöläinen. Näistä kaksi harrastaa kalastusta kotitarpeiksi. Kalastus ei ole ollut merkittävä tulonlähde heille missään vaiheessa. Kaksi haastateltua on tai on ollut mukana kunnallispolitiikassa. Kaikkien haastateltujen ammatit tai harrastukset liittyvät läheisesti luontoon. Heidän luontosuhteessaan korostuvat käytännöllisyys ja elinkeino mutta toisaalta myös virkistys.

Haastattelut olivat teemahaastatteluja ja yhtä lukuunottamatta niissä käytettiin nauhuria. Haastattelut kestivät keskimäärin tunnin. Tavallisten kyläläisten haastattelut olivat kestoltaan lyhyempiä kuin kiistan osapuolien haastattelut. Syynä tähän olivat mahdollisesti kyläläisten haluttomuus puuttua riitaan ja tiedon puute. Sen sijaan nuottaajat ja kalastuskunnan aktiivijäsenet puhuivat kiistasta laajemmin. Tärkeimpiä teemoja haastatteluissa olivat haastateltavien tulkinnat kalastuskiistasta sekä heidän suhtautumisensa alueen ulkopuolisiin instituutioihin, kuten viranomaisiin ja tutkimukseen. Haastattelun runko on liitteessä (liite 2).

3. TEOREETTISTA TAUSTAA

3.1. Kalastuskonfliktien selitysmalleja

Charlesin (1992) mukaan ei ole mikään ihme, että kalastukseen liittyy monia konfliktitilanteita. Kalastus on monitahoista biologis-sosiaalis-taloudellista toimintaa, jossa vuorovaikutus tapahtuu luonnonresurssien, ihmisen ja instituutioiden välillä. Charles on luokitellut kalastuskonflikteja eri tyyppisiin. Vaikka riidat ovatkin hyvin erilaisia, hänen mukaansa useimmat niistä voidaan sijoittaa joihinkin seuraavista kategorioista:

1) **Kalastuksen toimivaltakysymykset** liittyvät riitoihin siitä, kenellä on oikeus kalastaa tai kuka omistaa oikeudet, kuka kontrolloi kalastusta, miten kalastus voidaan järjestää optimaalisesti ja mikä on viranomaisten rooli kalastuksessa.

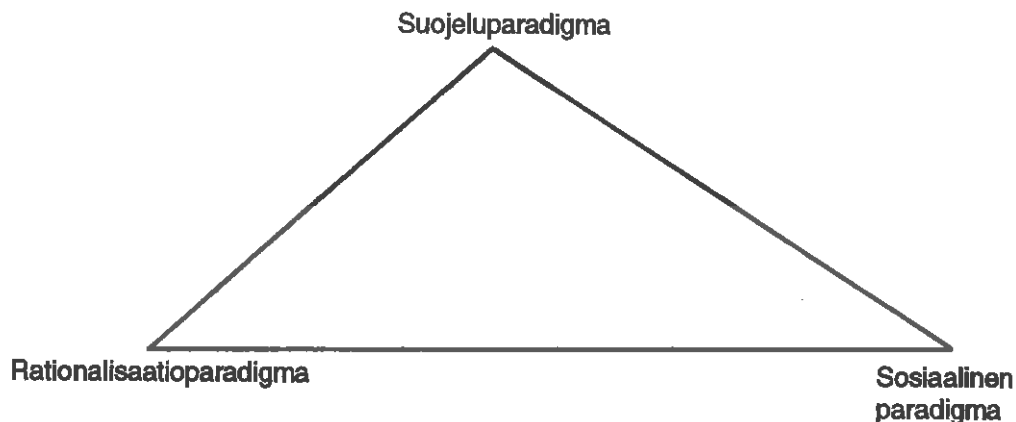
2) **Johto- ja järjestelymekanismit** käsittävät tyypillisesti kalastajien ja viranomaisten väliset konfliktit saalismääristä, neuvonnasta ja pakkokeinoista.

3) **Sisäinen allokaatio** liittyy eri kalastajaryhmien, pyyntimuotojen tai kalastajien ja muiden tuotantoketjuun liittyvien osapuolten välisiin riitoihin.

4) **Ulkoinen allokaatio** on ominaista riidoille, jotka liittyvät kalastajien ja muiden, tavallaan ulkopuolisten, tahojen intresseihin. Ulkopuolisia tahoja ovat esim. kalankasvattajat, turismi, metsätalous tai muu kuin kaupallinen kalatalous.

Kategoriat eivät ole välttämättä toisiaan poissulkevia, koska yhdessä konfliktissa voi olla useamman kategorian piirteitä tai kalastukseen liittyvät toimijat voivat olla samanaikaisesti osallisina eri tyyppisissä konflikteissa. Joka tapauksessa toimintavaihtoehdot eri konflikteissa rajoittuvat tehokkuuden ja allokaation kehittämiseen.

Edelleen Charles on esittänyt paradigmakolmion (kuva 2) kalastusriitojen alkuperän ymmärtämiseksi. Riidan alkuperä ja syyt ovat usein kalastukseen liittyvien eri toimijoiden pyrkimyseroissa. Riitoihin liittyviä eri paradigmoja on kolme: suojelu, rationalisaatio ja sosiaalinen paradigma. Kolmion avulla voidaan analysoida kalastusriitoja, jotka voidaan nähdä eri nurkkien edustamien ääritoimintatapojen välisinä jännitteinä. Konfliktin ratkaisu pyritään yleensä löytämään näiden äärialueiden välistä. Sen lisäksi, että paradigmat edustavat ääritoimintatapoja, jokainen kalastukseen liittyvä toimija voidaan sijoittaa johonkin kolmion kohtaan. Ääriajattelua edustavat kolmion nurkat, mutta useimmat toimijat voitaneen sijoittaa johonkin kolmion äärialueiden sisäpuolelle.

Kuva 2. Lähestymistavat, joilla kalastuksen järjestämistä voidaan arvioida Charlesin (1992) mukaan.

Suojeluparadigman mukaisesti kalastuksen järjestämisen ja hoidon ensisijainen tavoite on kalakannasta huolehtiminen. Kalastajat ovat saalistajia, jotka toimivat oman edun näkökulmasta. Kalakannan säilyttämiseksi kalastuksen järjestämisessä on kontrolloitava kalastusaikoja, -alueita ja saaliita. Kalastajat ja kalanjalostusteollisuus ovat riippuvaisia kalakannan tilasta.

Kalastukseen liittyvä keskeinen ongelma on tasapainon löytäminen taloudellisen hyvinvoinnin lisäämisen ja sen yhdenvertaisen jakautumisen välillä. **Rationalisaatioparadigma** korostaa näistä ensimmäistä eli hyvinvoinnin lisäämistä ja tehokkuuden lisäämistä, keinoinaan esim. taloudellisten lakien mukaan toimivien, voittoaan maksimoivien kalastajayrittäjien suosiminen.

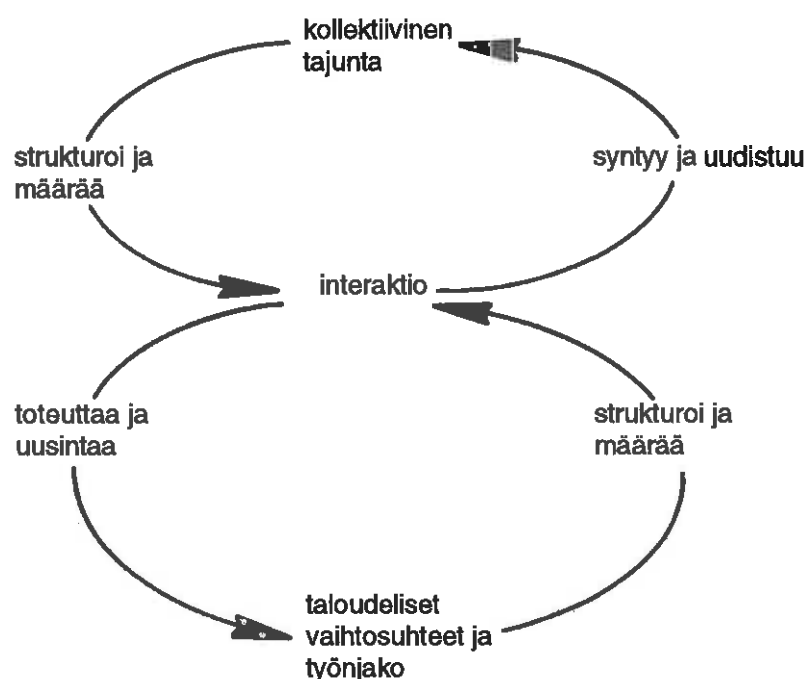
Sosiaalinen paradigma keskittyy yhteisön hyvinvoinnin korostamiseen, sen yhdenvertaiseen jakaantumiseen sekä kalastuskulttuuriin liittyviin tekijöihin. Paradigma korostaa kalastajayhteisön jäsenyyttä. Siihen liittyy usein asianajoluonteinen pienten kalastajien suojele heidän kontrollinsa ulkopuolella olevia taloudellisia voimia vastaan.

Ympäristöristiriitojen konfliktityypit

Jos Onkamon kalastuskiistaa vertaa ympäristökonflikteihin, voi riidan jäsentämiseen auttaa seuraava konfliktien tyypittely: 1) tiedolliset konfliktit, 2) arvokonfliktit ja 3) intressikonfliktit (Cloke & Park 1985). **Tiedolliset konfliktit** käsittävät esim. tiedollisen epävarmuuden, epävarmuudesta aiheutuu vastustus. **Arvokonfliktit** liittyvät yleensä erilaiseen ympäristön kokemistapaan, johon kulttuurilla on vaikutuksensa. **Intressikonflikteissa** taas on kyse erilaisista taloudellisista intresseistä. Rannikon (1994) mukaan nämä eri konfliktityypit esiintyvät käytännön ristiriitatilanteissa päällekkäin ja limittäin.

3.2. Teoriaa kulttuurin muutoksesta

Durkheimin teorian mukaan on olemassa erityinen yhteiskunnan sosiaalista elämää säätelevä kollektiivinen tajunta (modernimmin kulttuuri), joka uusintaa itseään taloudellisessa tilanteessa tapahtuvien muutosten jälkeen (Kortteinen 1982). Tämä kollektiivinen tajunta on etujen ohjaaman sosiaalisen käyttäytymisen kautta kiinni taloudellisissa vaihtosuhteissa ja taloudellisen kehityksen myötä transformoituu uutta tilannetta vastaavaksi. Ajattelutavan perusrakenne voidaan tiivistää kuvan 3 osoittamalla tavalla.

Kuva 3. Interaktion yhteiskunnalliset määreet (Kortteinen 1982).

Kortteinen tulkitsee Durkheimin teoriaa kolmivaiheisena prosessina. **Ensimmäisessä vaiheessa** taloudellisten vaihtosuhteiden 'päällä' vaikuttaa kollektiivinen tajunta ja yksilöt kokevat olevansa velvoitettuja toimimaan kollektiivisen tajunnan mukaisesti samalla kun he kuitenkin ajavat omia taloudellisia etujaan. Kun taloudellisessa tilanteessa tai rakenteessa tapahtuu muutos niin, että uusi taloudellinen tilanne ei käy yksiin 'vanhan' kollektiivisen tajunnan kanssa, syntyy ristiriitatilanne, jossa kollektiiviseen tajuntaan kohdistuu muutospaineita uusien taloudellisten etujen perustalta. Vanha kollektiivinen tajunta on kuitenkin sikäli velvoittava, että se pitää yhteiskuntaa koossa ja tekee sen jäsenten käyttäytymisestä tajuttavaa ja ennustettavaa niin, että sosiaalinen elämä ei hajoa pelkäksi taloudelliseksi sodankäynniksi.

Muutoksen toisessa vaiheessa uudella tavalla järjestäytyneen taloudellisen vaihdon päälle alkaa kasvaa uuteen tilanteeseen sopivia ja sen perustalta syntyneitä moraalissäädöksiä.

Muutoksen kolmannessa vaiheessa nämä uudet, uuteen tilanteeseen perustuvat moraalisäädökset alkavat vähitellen muodostua uudensisältöiseksi kollektiiviseksi tajunnaksi, itsestäänselvyydeksi, jota noudatetaan paitsi taloudellisten etujen vuoksi myös velvollisuudentunnosta.

3.3. Talvinuottauskulttuuri

Talvinuottauksen elinkeinokokonaisuuden kehitys voidaan Pennanen (1986) mukaan jakaa kahdelle peruskehitysjaksolle: perinteiseen ja moderniin kalastukseen. Muutoksen kliimaksajankohta ajoittui 1960-luvun lopulta 1970-luvun loppupuolelle. Perinteinen talvinuottaus koostui sosiokulttuurisesti katsottuna erillisistä talvinuottauskulttuureista, jotka perustuivat kunkin alueen vanhakantaiseen kansankulttuuriin sekä ammattimaisuuden mukanaan tuomiin vaateisiin. Työn sisältö oli talvinuottauskaluston materiaalien tapaan pehmeä. Kalastukseen ei luettu pelkkää kalastusaktia, vaan se oli monimuotoisempi ammatti. Perinteisessä talvinuottauksessa kalastuselinkeino kokonaisuutta määrittäviä ensisijaisia tekijöitä olivat ekologiset ja sosiaaliset tekijät. Sen sijaan taloudelliset ja teknologiset tekijät olivat sekundaareja ja piileviä.

Moderni talvinuottauskulttuuri muotoutui muun muassa uusien keinotekkoisten pyydysmateriaalien ja kalastuksen motorisoitumisen myötä. Työ muuttui yhä vähemmän työntekijöitä ja lihasvoimia vaativaksi. Vanhat arvostukset ja perinteet saivat väistyä kun uusi tekniikka ja talousjärjestelmä kukisti ekologisten ja sosiaalisten tekijöiden hegemonian. Moderni kalastusmuoto romutti omalta osaltaan yhteisöllisiä organisaatioita. Kun tekniikka varmisti kalan saannin, perinnäistä tietotaitoa ja yhteistoimintaa ei tarvittu. (Pennanen 1986)

3.4. Talvinuottauskulttuurin muutos haastateltavien näkökulmasta

Kalastuskunnan perinteiseen ja etenkin omistusta korostavaan ajattelutapaan nähden nuottaajien toimintamuodot ovat uusia. Riita heijastelee myös sukupolvien välistä eroa. Kalastuskunnan aktivistien mielestä asiat on ennenkin hoidettu kalastuskunnan päätöksiin mukaan ja niitä on noudatettu. Nyt kuitenkin talvinuottaajat eivät noudata näitä päätöksiä. Tilanne on uusi. Nyt käytetään lakia, asianajajaa ja haastetaan käräjille, kun oikeuksia katsotaan loukatun. Tämä ei tunnu sopivan perinteisen kulttuurin mukaiseen ajatteluun.

Yleensäkin perinteisen kalastuskulttuurin mukaisessa tiedossa ja ajattelussa kokemus ja tulevaisuuden ennustaminen menneisyyden perusteella tuntuvat näiden haastattelujen perusteella korostuneen. Tätä kuvaa hyvin yhden haastateltavan mielipide, kun hän kertoi nykyisen nuottauksen aloittamisesta Onkamolla. Kalastuskuntalaisten mielipiteet nuottauksen aloittamisesta olivat hajaantuneet.

"Myö vastustettiin muut kalastuskunnan jäsenet. Meidän ei pitäis siihen mennä. Jotta eikö ou ku vanhat meidän isät on tehny jo yhen ja joka miespolvi on tehny oman riijan, jotta pittääkö se meijä kulukee tämä jäläki. Ja siihe sitä vaa ajauvuttiin."

Kalastuskulttuuri on muuttunut kyläläistenkin näkökulmasta. Nuottauksen koneistaminen on tehostanut kalanpyyntiä. Paitsi nuottaus myös harrastuskalastuksen koneistuminen ja tehostuminen herättää ärtymystä.

"Ja vielä kun nuilla tutkilla - Joinsuun miehet tänne tulloo kalastamaan, nin niillä on ne mujetukat, joilla ne ensin ehtii kalat".

Ammattikalastuksen myötä Onkamojärven kalasaaliista nautitaan muuallakin kuin järven lähiympäristössä; Lapista muikut tulevat Onkamolle, josta omat muikut myydään muihin maakuntiin. Se, että kyläläiset eivät pääse nauttimaan nuottien muikkusaaliista, tuntuu ärsyttävän. Kyläläiset kokevat vääryytenä sen, että nuottaajat eivät ole aina luvanneet muikkuja edes kylän yhteiseen rantakalailtaan. Vanhaan kalastuskulttuuriin katsotaan kuuluvan ylimääräisen saaliin jakaminen kyläläisten kesken.

Mielipiteet ammattikalastuksen hyväksyttävyydestä vaihtelivat. Toisten mielestä pelkästään kalastus ammattina ei elätä, vaan tarvitaan myös muita tulonlähteitä. Toisten mielestä kalastuksella ammattina voisi olla suurempikin merkitys sekä kylän että kalastajien kannalta. Maaseudulla katsotaan tarvittavan muitakin elinkeinoja kuin maanviljely. Lisätulon lähteenä kalastus hyväksyttiin haastateltujen kyläläisten taholta täysin. Toisaalta haastatteluissa ilmeni epäröintiä siitä, mikä on ammattikalastusta, mikä ei. Onko ihminen ammattikalastaja silloin, kun suurin osa hänen tuloistaan tulee kalastuksesta? Vai, onko kalastus ammatti silloin, kun ihminen tuntee niin, vai silloin kun muut ajattelevat niin?

4. HAASTATETTAVIEN TULKINNAT ONKAMOJÄRVEN KALASTUSKIISTASTA

4.1. Talvinuottaajien tulkinnat

4.1.1. Kalakanta ja saaliinjako

Ammattikalastajien mukaan muikulla on vakaa kahden vuoden kierto Onkamossa: joka toinen vuosi on hyvät muikkukannat ja joka toinen vuosi on välivuosi. Myös kalastuksen kannattavuus vaihtelee vuorovuosin muikkumäärien tahtiin. Kalastajien mielestä tehokkaalla pyynnillä on vakiinnutettu muikkukannan rytmikka eikä kalastuspainetta ole liikaa.

"... Kun pojat (toinen nuottakunta) oli aikasemmin vetämässä ja kun myö tultiin lisää sinne, sen jälkeen vielä kalastus on jonkin verran tehostunutkin ja apajamäärät lisääntyneet. Siitä huolimatta heilläkin ... saaliit on kasvanut. Jos kalastuspainetta olisi liikaa, niin sehän ois pitänyt heidän saaliit ruveta laskemaan. ... Kalastuksella ei sillä tavalla oo vaikutusta. On otettava huomioon, että on jonkin verran tehostettu myökin vähempiarvoisen kalan poisottoa ..."

Onkamon kiistan lähtökohdan nuottakalastaja ajoittaa vuoden 1992 kesään:

"1992 kesällä eivät saaneet verkkomiehet yhtään, eikä myökään saatu sillon edellisenä talvena kun se oli just se välivuosi...verkkomiehet ei saanut yhtään niin siitähän ne kimmastu."

Saman vuoden keväällä oli kuitenkin kuoriutunut paljon muikun poikasia (hottia), jotka kasvoivat syksyä kohden pyyntikokoiseksi.

"Järvi oli kuitenkin 1992 kesällä pientä hottamuikkua tupaten täynnä. Kun järvi jääty niin ne sanoivat, että lopetetaan pyynti. Lokakuun lopulla ruvettiin hyvin saamaan kalaa. Ne (kalastuskunnan edustajat) kävi kahtelemassa ... kalastuskunnan esimies sanoi, että me tyhjennetään koko järvi, ettei saada seuraavanakaan kesänä kaloja."

Muikkukannan vaarantumista ammattikalastaja piti keksittynä perusteena. Sen sijaan nuottamiehet tiedostavat ongelman muikkusaaliin jakamisesta talvinuottauksen ja verkkopyynnin kesken ja kertovat ottavansa sen huomioon toiminnassaan. Kalavarojen jaosta ammattikalastajien ja muiden ryhmien kesken ei määrätä kalastuslaissa, joten nuottaaja katsoo kiistan johtuvan osittain myös kalastuslain puutteellisuudesta. Toisaalta kalastajat eivät allekirjoita kalastuskunnan edustajien julkisuudessa esittämiä tietoja Onkamons verkkopyytäjien määrästä.

"No, jos siellä järvellä käypi katselemassa, niin ei siellä moniakaan kymmeniä edes ole niitä verkkoja. Vaikka kalastuskunnan esimies julkisuudessa esitti, että niitä on kuus ja puolsattaa. Voi olla kalastuskunnan alueella käynyt kuus ja puolsattaa kalastajaa, mutta kaikki eivät ole käyneet edes Onkamolla."

Nuottamiesten mukaan verkkopyynti on pääosin kotitarvekalastusta. Jotkut saavat toisinaan muikkua yli oman tarpeen ja myyvät ne, mutta varsinaisia ammattilaisia verkkokalastajien joukossa ei ole. Nuottakalastajan tulkinnan mukaan Onkamojärven muikkusaaliit verkoilla ovat pienemmät kuin isoilla vesillä, vaikka muikkukanta olisikin tiheä. Muikku ei liiku pyydykseen niin aktiivisesti kuin esimerkiksi Pyhäselällä.

"Ainakin mitä mökkiläisten kanssa oon jutellut, mitkä vaan kotitarpeeksi kalastaa, niin ne nyt ainakin viime vuosina on ollut tyytyväisiä että hyö saapi sen minkä tarvitsevat. Sitten siellä on sellaisia ... kalastajia, jotka jonkin eläkkeen lisäksi ... ei tarpeeksi tahdo saada ... pitäisi saada enemmän."

K: "Pitäisikö nuottamiesten ottaa huomioon verkkomiesten saaliin saaminen?"

V: "Tänä talvena on jo otettu huomioon. Ensinnäkin on ihan rajoitettu apajien määriä. Pidettiin vapaaehtoisesti kuukauden paussi, ei kalastettu ollenkaan."

4.1.2. Kateus ja määräysvalta

Nuottaaja katsoo yhdeksi vastustajien motiiveista päättämisen halun. Hänen mukaansa yksi kalastuskunnan aktivisteista on mielestään aina oikeassa eikä luovu omaksumastaan asenteesta. Toinen on kateellinen, valvoo saaliita ja ilmoittaa ne verottajalle. Suurin osa nuottauksen vastustajista on onkamolaisia talollisia.

"Kiihkeimmät vastustajat on perkele niitä isoja maanviljelijöitä, jotka luulee, että se heidän on samalla sekin valta (kieltää pyynnin)."

K: "Kalastaako he itse?"

V: "Kyllä ne kai niitä verkkoja vekslaa ..."

Myös toinen haastateltu nuottaaja korostaa kateuden merkitystä. Nuottauksesta sai talvella 1992-93 hyvät ansiot ja niihin lisättiin vielä vähän kylän huhupuheissa. Kuluja ei otettu huomioon, vaan kaikki muikut muutettiin suoraan rahaksi.

"Luotiin semmonen kateushenki tänne kylälle ja määrätty ryhmä koko ajan puhu aktiivisesti ... Siitä se on lähtöisin. Sitten ei oteta tosiseikkoja huomioon, että kun puhutaan kalakannan vaarantamisesta ja tämmösestä. Siitä ei missään tapauksessa eikä missään vaiheessa ole ollut kyse."

Samoissa kateuden lietsojissa olisi nuottamiehen mukaan valmiita nuotalle tulijoita kunhan nykyisille nuotanvetäjille olisi ensin saatu henkilökohtaiset kalastuskiellot. Maaseutuelinkeinopiiri kuitenkin kumosi keväällä vuonna 1993 nämä kalastuskunnan määräämät kahden vuoden kiellot. Nuottaajat eivät nähneet tämän kiistan taustalla aiempia henkilökohtaisia tai sukujen välisiä kaunoja, mutta nyt riidat ovat henkilöityneet.

4.1.3. Lähiyhteisö ja muikun saatavuus

Nuottaajien haastattelujen mukaan muikulla on ollut 1980-luvun loppupuolelta lähtien hyvä menekki. Pääosa kaloista myydään välittäjille, jotka toimittavat muikut sekä lähialueelle että kauemmas. Viime vuosina muutamat lähikaupat ja yksi torikauppias ovat hakeneet muikkuja nuotasta. Lisäksi yksityiset kuluttajat ostavat kalastajilta muikkuja myös suoraan.

"Ei oo viime vuosina ite kehattu myydä ... Kuka tarvittoo niin käypi hake-massa sieltä jäältä. Aikaisemmin oli (jäältä hakijoita) enemmänkin, mutta nyt kun tämä kiista tuli ..."

Nuottamiehet ovat toimittaneet kalat kyläläisten rantakalatapahtumia varten jos vain vähänkin on ollut mahdollista. Ammattikalastajat eivät tarkkaan osaa arvioida tavallisten kyläläisten asenteita nuottausta kohtaan, koska yleensä äänessä on sama aktiivivastustajien ryhmä.

"Onhan niitä paljon, jotka on hengessä meidän puolella, mutta eivät uskalla tuonne kokoukseen tulla."

4.1.4. Kalastuskuntatoiminta

Haastatteluista kävi ilmi, että nuottaajat olivat aikaisemmin edustettuina kalastuskunnan johtokunnassa, mutta kiistan puhjettua heitä ei enää valittu. Heidät on mielestään kokouksissa "haukuttu lyttyyn ja julistettu rosvoiksi". Kalastuskunnan aktivistit ovat ennalta päättäneet rajoituksista eikä asiallisia neuvotteluja ole kokouksissa voitu käydä. Nuottaajat ovat valittaneet sekä kokousten päätöksistä että kokouskäytännöstä. Kalastuskunta ei nuottamiesten mukaan ole pitänyt kiinni välittäjien avulla neuvotteluista sopimuksista.

"Aikaisemmin ei ole ollut kalastuskunnan sisällä kärhemiä. Voitiin jopa asiallisesti keskustella ja neuvotella. Nyt ei viimeisen vuoden aikana ole ollut asiallisia neuvotteluja. Pöytäkirja on ollut ennalta valmiiksi kirjoitettu. Jos on lausuttu eriäviä mielipiteitä, niitä ei ole kirjattu pöytäkirjaan. Saa ite kirjoitella sinne perälle. Kokouskäytäntöä ei ole enää ollut ..."

"Jos mennään kokoukseen ja heillä on paperit edessä ja se lukee siitä mikä on hänen näkemyksensä asiasta ja sitten kielletään kaikki ... ja sitten kyselee johtokunnan jäseniltä, että ootko samaa mieltä, ootko samaa mieltä, kaikki läpi ..."

"Neuvottelut ja muut mitä on ollut esimerkiksi nimismiehen kanssa, mitä niissä myö on annettu tavallaan myönnytyksiä tai jotain pieniä rajoituksia, meidän kohalta, meidän pitäisi ehdottomasti noudattaa niitä. Mutta sitten kalastuskunnassa kuitenkin sanotaan, ettei oo tehty mitään sopimuksia, heillä ei oo mitään semmosia. ... Yksipuolista, että meitä vaan rajoitetaan ja kalastuskunta ei tule vastaan."

4.1.5. Haitanteko

Nuottaajien mukaan kiistan alkuvaiheessa marraskuussa 1992 kalastuskunta rajoitti nuottausta. Nuottaajat olivat jättäneet oikaisuvaatimuksen, jolloin he voivat jatkaa pyyntiä.

"Jätettiin eriävät mielipiteet ... Me ei sitä rauhoitusta noudatettu ... Sehän se niitä rupes v...ttamaan ja sitten rupes se haitanteko alkamaan. Sitä oli ropsia ja vaikka mitä kakkasta."

Haitanteko jatkui talvella 1993-94. Edellisen talven tapaan apajiin oli istutettu puupöllejä ja uutena keinona olivat apajiin lasketut verkot. Aluksi nuottamiehet arvelivat, että kyseessä voisi olla vahinko, mutta kun verkkoja alkoi olla joka apajassa

he soittivat poliisille. Toinen haastatelluista nuottamiehistä kertoi soittaneensa kalastuskunnan edustajalle ja kysyneensä tietääkö hän asiasta.

"...sano: 'Oon tietonen. Pie kyntes erossa. Perkele, niihin jos näppis isket niin avantoon menettä joka jätkä. Täältä Onkamosta tuloo niin paljon miehiä, että, perkele, hyö työntää avantoon teidät kaikki.' Sano, jotta siellä ei oo mitään apajii, nuotanveto on kielletty."

Poliisit antoivat kaksi kertaa määrääjän verkkojen ylösnostamiseksi, mutta mitään ei tapahtunut. Sitten poliisit nostivat verkot. Kalastuskunnan edustaja ei luovuttanut nimismiehelle tietoja siitä, ketkä olivat lunastaneet verkkoissa olleet lupamerkit. Verkkojen laskeminen nuotta-apajiin jatkui ja tilanne kärjistyi jäällä käsirysyyn. Kun verkot saatiin lopulta pois apajista, verkkojen päihin laitetut puupöllit haittasivat edelleen pyyntiä.

"... Toinen nuottakunta lähti ... Siellä niiden apajiissa oli yksi jätkä verkoilla, kahtomassa. Toinen nuottakunnan miehistä meni jututtamaan verkkomiestä, miksi on laskenut tähän verkot. Sieltä saaresta, perkele, hyökkäsi se porukka (toistakymmentä henkeä, joukossa kalastuskunnan aktivisteja), että mitäs vi.... sä tänne verkkomiestä häiritsemään tulit. Ne olivat käyneet kiinni. Pitelivät kahdella miehellä kiinni kelkan päällä ... Yksi pistoolilla osoittanut, että jäällä ei tapella ... Poliisi kävi siellä ja oli kuulustelut pitänyt. Huomenna on käräjät."

"Kun verkot oli saatu pois, rupesivat apajia uudestaan vetelemään. Voi vi... kun oli vaikeeta nuotanveto. Toisella porukalla jatkuvasti nuotta kiinni. Verkkojatojen päihin oli ropseja upotettu. Sen verran kauemmas verkkoaukosta, ettei huomannut kun kokalla pyöräytettiin ympäri avannosta."

4.1.6. Viranomaiset, neuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet

Nuottakalastajat eivät arvostaneet kalastusviranomaisen, maaseutuelinkeinopiirin toimintaa kiistassa kovin korkealle. Heidän oli vaikea sulattaa erityisesti piirin huhtikuussa 1993 tekemää nuottauskieltoa. Maaseutuelinkeinopiirillä oli nuottaajien mukaan selvillä tutkimuksen kanta asiasta, mutta piiri taipui kieltoon kalastuskunnan painostuksesta.

"Piiri otti alunperin liian löysän kannan. Se kun olisi tiukasti sanonut ettei ole mitään aihetta kieltää eikä muuta ja olisi toppuutellu kerralla nää kalastuskunnan ... ettei ois noihin kieltoloihin lähteny. Talvella oltais myös ammattikalastajat itse säädelty, kyllä myös se osataan kahtoo. Nähdään itekkin kun saaliit rupevaa laskemaan ja tulee myös kannattavuusrajat ja muut vastaan. Maaseutuelinkeinopiiriläiset tavallaan myötäilemään kalastuskuntoo ... Kiellotkin periaatteessa tehdään isäntien lausuntojen

mukaan. Liian löysä kanta."

Paikallisiin poliisiviranomaisiin nuottamiehet suhtautuivat samaan tapaan kuin maaseutuelinkeinopiiriin. Nimismiehen olisi täytynyt puuttua terävämmin asioihin. Kun lakia ei ole ajoissa luettu ilkvallantekijöille, he ovat ottaneet oman Onkamon lain käyttöönsä. Nuottamiesten mukaan poliisi on korostanut neuvotteluratkaisuun pääsemistä, mutta kiistan kärjistyttyä neuvotteluvälit ovat olleet jo pitkään poikki.

"Poliisi on toiminut niinku asiallisesti, mutta haitantekoloista ja näistä: siellä on jo vuoden vanhoja rikosilmoituksia ... sillä ois tietysti osaltaan ehkä rauhoitettukin tätä tilannetta jos se olisi ... määrätty epäilyt silloin kun meillä oli, olisi räväkästi tutkittu ja selvitetty niin ... se olisi voinut rauhoittaa tätä tilannetta ... Viime keväänä se olisi ollut silloin hetken kuuma, mutta nyt tää vaan pitkittyy ja ne (ilkvallantekijät) näkee, että saapi tehdä vaikka mitä ... Ne sanookin, että Onkamon laki on käytössä ..."

"... Sanoin nimismiehelle, että nythän tää on helppo selvittää. Otat vaan selville ne, kenenkä ne on ne verkot ja samalla selviää ne viime talvesta lähtien, se haitanteko, ropsit ja muut kokkasat. Perkele, tää sano että 'Eihän se kun pahenoo, jos sitä tutkitaan. Antoo nyt olla kun tässä on sopuratkaisuun pyritty.' Sano, että häntä alkaa kyrsii tää teijän touhu. Sanoin, että kumpoo luulet enemmän kyrsivän, sinuu siinä pöydän takana vai minnuu kun mie, perkele tuolla yökaudet kaivan niitä tappeja jäistä?"

Kalatalousneuvonta on vetänyt matalaa profiilia Onkamon kiistassa. Nuottamiehet tulkitsevat neuvonnan kuuluvan kuitenkin enemmän vastustajien leiriin ja toimivan kalastuskunnan kulissien takana.

"... Muutamissa kokouksissa oltu (yhtäaikaan neuvojan kanssa) ja sielläkin se tulee vähän julki, että periaatteessa meillä ei ole kun kaksi (nuotta)kalastuksen puolesta ja kuusisataa vastaan, joten neuvonta menee näköjään sen kuudensadan puolelle niissä kokouksissa."

Kalataloustutkimuksen nuottaajat näkivät pääosin myönteisessä valossa. He katsoivat, että tutkimuksissa esitetyt tiedot muikkumääristä ovat oikeita.

"Nehän on valtion puolueettomia lausunnonantajia. Mikä on meidän näkemys kalakannasta niin se aika pitkälti tulee julki RKTL:n ja (Joensuun) yliopistonkin lausunnoissa."

"Varmasti se on oikea kun mie ite oon antanu ne saalistiedot, niin tiedän mitä ne on."

Nuottamiehet katsovat, että määrättyt lehdet ovat ammattikalastusta vastaan ja antavat ammattimaisesta pyynnistä vääristyneen kuvan. Julkisuus on saanut muiden alueiden ammattikalastajat huolestuneena ottamaan yhteyttä Onkamon nuottaajiin. Kalastajat pelkäävät, että jos Onkamolla runsaiden muikkukantojen vallitessa saadaan ammattikalastus kiellettyä, kieltomentaliteetti leviää entistä voimakkaampana muillekin alueille.

"Paikallislehtilöissä, ihan näissä pienissä, näissä nyt on muutama juttu ollut myönteisempikin. Mutta lukijan palstoilla siellähän on vastustajien kirjoituksia ..."

"Toimittajien kirjoittamat, onhan niillä yleensä pyrkimys aika neutraalisti kirjoittaa. Enemmän luultavasti kalastuskunta sai negatiivista julkisuutta viime talven kirjoittelussa."

4.1.7. Tulevaisuus ja ratkaisumallit

Kysyttäessä nuottaajilta mitä on tehty oikein ja mitä väärin tässä kiistassa he painottivat yksipuolisten kieltojen ja rajoitusten haitallisuutta. Asiallisen keskustelun pohjalta olisivat nuottamiehet olleet valmiit säätelemään pyyntiään.

"Väärin on tietysti näiden kieltojen asettaminen. Kieltoja kiellon päälle, rajoituksia ja tämmöistä. Väärin on taas sekin, ettei mitään neuvotteluja siinä oo ... ihan asiallinen keskustelu ois ... Periaatteessa ammattikalastajille se neuvonta ja yhteistyö - RKTL:n kanssa ja muuta tehty - tämmönen antaa jo kuitenkin aika paljon. Siinä suhteessa jos ajatellaan, ei myököän omaa leipäpuuta lähetä syömään, että kyllä myö se raja aina pidetään. Ihan järkipohjalla oltu ..."

Talvinuottaajat eivät nähneet nykytilanteessa muuta mahdollisuutta ratkaista kiista kuin viedä oikeusprosessi loppuun ja katsoa tulos. Toinen nuottaaja esitti ratkaisumallina kalastuskunnan johtokunnan vaihtamista, mutta totesi sen olevan käytännössä mahdotonta. Neuvottelulinjaan ja ulkopuoliseen sovittelijaan nuottamiehet eivät enää uskoneet.

"Viime talvenahan kokeiltiin sitä (neuvottelua) piirin kanssa. Sehän ei tuottanut mitään tulosta. Tänä syksynä tarjottiin .. ja piiriin otin yhteyttä sillä että järki tässä voittaisi ... Neuvottelut ois: kalastuskunnan johtokunta ja piiristä ja Joensuun yliopistosta ja RKTL:sta. Että järjestettäis neuvottelut. Kaikki muut oli lähdössä paitsi kalastuskunnan johtokunta ei. Se jäi niinkuin yksinkertaisesti siihen ..."

4.2. Kalastuskunnan aktiivijäsenet

4.2.1. Kalakanta ja saaliinjako

Haastatellut kalastuskunnan aktiivijäsenet ovat keskenään varsin yksimielisiä riidan syistä. Päälimmäisenä on huoli kalakannan säilymisen ohella saaliin ja vesien tuoton tasapuolisemmasta jaosta. Kalastusta pidetään tärkeänä onkamolaisten kannalta. Näissä kolmessa haastattelussa korostuivat etenkin kotitarve- ja virkistyskalastus, mutta sitä pidettiin myös lisätulon lähteenä. Kalastuksen merkitystä korostettiin varsinkin työttömyysongelman johdosta. Kalastuskunnan ensisijaiseksi tehtäväksi katsotaan sen jäsenten etujen ajaminen. Lisäksi pidetään kuitenkin tärkeänä esimerkiksi eläkeläisten ja työttömien sekä kesämökkiläisten mahdollisuutta kalastaa.

"Verkkokalastajille näinä työttömyyden aikoina on Onkamon tuoton ja saaliin jaon muodostuttava oikeudenmukaisemmaksi... kyllä on sivuansiokkii...on. Kalastasivat jos ois. Sanottaan nyt vaikka tuolla eläkeläisettiin sen perjantaipullonsa... Mie sanosin niihen pittää kyllä suaha se. Ja monilla työttömillä on penskat tuolla ja on eukokkii työttömänä...ja on vanhoo pojan purilasta...ja niitä on suhteessa, kun nuottamiehii on neljä tai viis, niin näitä on kuus ja puolsattoo näitä muita. Lisäks on kesämökkiläiset, jotka tullessaan mökille ja järvelle eivät sua kallaa...kirroilloo se."

Edelleen epäoikeudenmukaisena pidetään sitä, että verkkokalastajat maksavat suurimman osan kalastuskunnan jäsenmaksuista, mutta valtaosan saaliista saavat nuottamiehet, joiden osuus jäsenmaksuista on pieni.

4.2.2. Lähiyhteisö ja muikun saatavuus

Omistusoikeuden merkitys korostuu haastatteluissa. Oikeudenmukaisuus perustuu omistajan oikeuteen ja pätevyyteen määrätä omaisuudestaan. Koska kalastuskunnan osakkaat 'omistavat' järven, he myös päättävät sen hoidosta ja käytöstä. Toisaalta oikeudenmukaisuus varsinkin kahden vanhemman haastateltavan mukaan tarkoittaa myös sitä, että kaikki saisivat osuutensa saaliista ja tuotosta. Velvollisuus jäseniä kohtaan mutta myös muita kuntalaisia kohtaan tuli esille. Muun muassa sivukyliltä kirkonkylään muuttaneille eläkeläisille on tarjottu kalastusmahdollisuus, koska he ovat ikänsä kalastaneet järvellä ja tekevät sitä vieläkin mielellään. Lisäksi, koska kunta on tukenut järvien hoitoa ja kalojen kuljetusta, sen katsotaan velvoittavan antamaan muillekin kuntalaisille.

Kalat myydään yleensä muualle Suomeen, mikä myös tuntui aiheuttavan katkeruutta. Yksi haastateltava ymmärsi asian näin:

"Jokanenhan Suomen kuluma kuuluu johonki kalastuskuntaa ja hoitakkoot jokahine kalatarppeesa. Meillä on männy nyt kaks-kolome vuotta kala etelään ja paikkakuntalaiset, ei suaha ies ommii kauppoi, ei millää. Mie yritin

markkinoita kahtena talavena, vuan ei ne ruvennu, koska ne enemmän sai etelässä. Eiku yöllä lastataan ja viijään tuone muualle. Jos hyö ois tehny markkinat, niinku yritetty, meijä kauppoihinniin, niin asia ois hyvä."

Kahden haastateltavan mukaan nuottamiesten käytös jäällä on pelottanut muita ihmisiä pois järveltä. Syynä tähän pidettiin todellisten saaliiden salaamista, eli vaikuttimena pidetään ahneutta.

"Mie sanoin, jotta elekee hyvät pojat, kyllä meijä pittää tänne piästä muihennii eikä vua se oo heille tämä järvi. Siitä se on sitten jantunnu, jotta nyt sinne ei uskalla männd ennee kukkaan hakemaan kallo...Heille tuli nähtävästi semmonen himo rahhaan, jotta hyö ei niä toisia. Se on vuan heitä loukataan. Ne ei niä toista immeistä ensinkään, se on se hirmunen rahan suanti on se, joka immeistä sokassoo."

4.2.3. Kalastuskuntatoiminta

Kalastuskunta on se osakkaiden muodostama elin, joka haastateltavien käsityksen mukaan päättää kalakannan hoidosta ja kalastuksesta - omistajilla katsotaan olevan oikeus kontrollointiin ja toimenpiteisiin - ja kalastuskunnan enemmistöpäätöksiä pidetään demokraattisina ja ne on tehty kalakannan suojelemiseksi. Kalastuslain antama mahdollisuus valittaa kalastuskunnan päätöksestä nähdään laissa olevana puutteena. Se on keino, jonka avulla nuottaajilla on mahdollisuus vaikeuttaa asioiden hoitoa haastateltavien mielestä. Se ei tunnu sopivan siihen perinteiseen tapaan, jolla asiat on totuttu hoitamaan. Sitä, mikä on juridisesti, laissa katsottu oikeudenmukaiseksi, ei välttämättä nähdä oikeaksi menettelytavaksi. Riitoja on ollut aikaisemminkin. Rajoittaminen ja rauhoittaminen ovat olleet ratkaisukeinoina silloinkin. Nuottamiesten toiminta on koettu loukkaavaksi, koska nämä ovat haastateltavien mielestä rikkoneet kalastuskunnan päätöksiä. Kalastuskunnan päätösten noudattamista pidetään ehdottomana edellytyksenä.

Nuottamiesten tapa toimia nähdään myös epäluottamusta herättävänä. Kalastuskunta tuntee menettäneensä valvontamahdollisuutensa, jonka se katsoo sille kuuluvan. Esimerkkinä tällaisista tekijöistä mainittiin mm. saalispäiväkirjojen esittämättä jättäminen sekä kalastuskunnan päätösten ja välittäjän avulla tehtyjen sopimusten rikkominen. Haastateltavien mielestä nuottaajien käytöksestä ilmenee ylimielisyys. Nuottaajien katsotaan rikkovan myös lakia (vrt. liite 1).

"Talavella -92 on tehty myyrän työ. Kalastuslain ensimmäinen ja toinen pykälähän ovat sellaiset pykälät, kalastuskunnan noudatettavaksi asetettuja, että niihen mukkaan pittää pelata. Kun nuottamiehet eivät pelloo näitten pykälien mukkaan, vaarantavat tällaisen kalakannan pysyvyyden ja maksimaalisen tuoton kalavesissä, niin sotahan syttyy."

Pyydettyäessä arvioimaan mistä nuottamiesten tottelemattomuus johtuu yhden haastatelt-

tavan vastaus kuului: " Onhan se tämä markka se konsultti...markka."

4.2.4. Haitanteko

Kysyttäessä mielipiteitä riidassa käytetyistä, julkisuuteenkin päässeistä toimintatavoista, kuten puukeppien, rautakoukkujen tai verkkojen asettamisesta estämään nuotanvetoa, niitä pidettiin ei-toivottavina jopa rikollisinakin. Toisaalta usko oman asian puolustamiseen on vahva.

"Kyllä meijä on kaikki toimenpiteet tehtävä, jos myö ei muuten suaha yhe-vertasuutta kalansualiiseen."

Toisaalta nuottaajien harjoittamana haitantekona nähtiin käräjille haastaminen. Aktivistien mielestä se on ollut viimeinen pisara, joka on vienyt neuvottelumahdollisuudet sekä kiistan ratkaisumahdollisuudet.

Lisäksi katsottiin, että kun kalastuskunta on tehnyt päätöksen nuottauksen rajoittamisesta ja kieltämisestä tai nuottaajat ovat nuottanneet rauhoitettujen alueiden ulkopuolella vastoin sopimuksia, silloin ei ole myöskään apajia. Virkavallan on siis katsottu nostaneen ylös laillisiakin verkkoja.

4.2.5. Viranomaiset, neuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet

Myöskään viranomaiset eivät saa kovin korkeaa arvosanaa toiminnastaan kiistassa. Heitä pidetään enemmän tai vähemmän puolueellisina tai sitten ihmetystä on herättänyt viranomaisten antamat kommentit riidasta.

"N.N. sano, jotta ottakkee nuottia niin paljon kun haluatte, ku kaikki vee-tään pois ja suahaan tyhjäksi järvi, niin sillo on kaikki tyytyväissii. Miusta on tää hirmusen huono ajatus. Mie sanoinnii, jotta ennoo ikinä virkamieheltä kuullu noin huonoo päätöstä. Lähettään nyt ja tuhottaa vielä tää viimeinen järvi Pohjois-Karjalasta."

Kalastuskunnan näkemys riittävästä kalakannasta eroaa tutkijoiden esittämästä näkemyksestä. Haastatteluiden perusteella voi sanoa, että usko verkkokalastajien omaan tietoon kalakannan oikeasta koosta on luja.

"Meillä Onkamossa on suatu kasvamman, myö on osattu, myö ei oo tutkijii tarvittu tiälä eikä niitä oteta tänne järvelle."

"...Kalastuskunta ku tutkii ite, nyt on johtokunta velevotettu tähän, niin meijä tutkimustulos on ajantasalla aina, eikä tarvita sitä mistään kerjätä"

eikö kellekään luppoa antoo. Myö tehdään tutkimus talakootyönä, velkomatta siitä kettään ja tuota meijä tulokset ovat päteviä ku myö isännät itte tehhään."

Kalastuskunnan asiantuntemusta perustellaan sillä, että kalaa on riittänyt niin kauan, kun on itse hoidettu asiat. Kalakannan hoidon onnistumisessa korostetaan kokemusta, jota vuosikymmeniä kalastaneilla on. Toisaalta tutkimustietoa vastaan käytetään argumenttina muiden Pohjois-Karjalan ja Suomen järvien tilannetta.

"Niin meillä on Pieliset, kaikki on tyhjii, Pyhäselät on tyhjii. Ja on taatun varmoo, jotta ku hottana viijää, niin se ei kerkii olla kutukypsee."

Toisen haastattelun kertoma kuvaa käsitystä tutkijoista ja suhtautumisesta tutkimustietoon myös hyvin.

"Tutkija jos tulloo järvelle, niin se on pahempi ku ydinlaskeuma. Suomen järvet on tutkittu tyhjiksi. Tutkijoidenkin hommat perustuvat hyvin paljon olettamuksiin. Mutta ne eivät tunnusta virheitään. Ne saavat määrärahoja yhteiskunnalta, ku järvi on tyhjä, jotta pääsevät tutkimmaan mikä sen on tyhjentäny. Sitten sanotaan, jotta saasteet on sen tehneet. Jos mie tapoisin yhen tutkijan, mie kysysin onko tässä perree. Ku ei ne sano millonkaa, jotta sitä on liikoo kalastettu. Sitten ku on yksii järvi, missä on tullu kalloo niin helevetisti lissee kun hyö on männy tutkimmaan, niin sillen mie alan uskommaan ja kuuntelen heitäkkii."

Mistä sitten tällainen epäluottamus on syntynyt? Haastatteluiden perusteella syitä tuntuisi olevan useita. Osansa lienee väärinkäsityksillä, mutta sen lisäksi ilmeni, etteivät tutkijat ole pitäneet kenties tarpeeksi yhteyttä kalastuskuntaan tai kertoneet tutkimustuloksiaan sinnepäin riittävästi. Suhteiden hoitaminen on unohdettu. Toisaalta harmiteltiin myös tieteellisen tutkimuksen hitautta. Tutkimustulokset muikkukannan koosta tarvittaisiin ennen nuotanvetokauden alkamista. Taka-alalla hiertänee se ikuiselta tuntuva ristiriita akateemisen tutkimuksen ja käytännön tarpeiden välillä.

"Tätä nyt ei tutkijat, vuan jotta...tuota viis prosenttii ku jiäpi niin vielä kanta säilyy. Vuan mie kun en ymmärrä, minkä tautta ei tutkijat huomoo sitä, jotta immeinen se on verkkokalastajakkiin. Tässä se vasta se heijä möhläys on sitten täyvellinen."

"Mittee se tointaa, jos ne tulloo vuuven kaks jälestä. Sitten uimaa ku o ves persiissä...ja ku ne on jäläkijättössii (tutkimukset). Yliopistossa kootaan tuolla tutkimusta...ne kokovvaat, ne makovvaat siellä ja ottaat palakkoo ja homma on hanskassa. Sitten tulla tupsahtaat jälestä. Ne on vuuven kaks jälessä. Meijän tutkimuksen pittää tapahtuu ennen nuotanvettoo. Sillä miä-rättään, minkä verran suap vettee pois."

"Meillon niitä (tutkijoita) taka-aikoina ollu ja tutkijat ei oo tuloksijaan raportoineet, ku nyt ensimmäisen kerran syksy-talavesta, ku mie nostin metelin siitä. On se nyt kumma, jos tutkijat tiälä messoo ja niile on luvat annettu ja kalastuskuntaan ei näitä tutkimustuloksia sitten raportoida. Eihän asiat oo kohallaan..."

Kalastuskunnan tulokset perustuvat omiin koekalastuksiin. Sormituntumalla kannan koosta ollaan varmoja jo ilman suuria tutkimuksiakin. Erään haastateltavan mukaan "Ku vua muikun näkköö." Kannan koon arviointi tapahtuu muikun koon perusteella. Toisaalta kaikkia tutkimustuloksia ei pidetä "väärinä", mutta riittävää kalakantaa koskeva näkemys tuntuu olevan päällimmäisenä ja ratkaisevana.

Kaksi kolmesta haastateltavasta oli huolissaan Onkamojärvien maineen menetyksestä kalarikkaana järvenä. Tohmajärven ja Rääkkylän kunnat ovat mainostaneet rantatontteja vesistöjen avulla. Yksi haastateltava ilmaisi asian näin.

"Siellon immeiset ikänsä tienanneet rahhoo, panneet saastatuhannesta viitteensattaantuhanteen rantahuvilaan, jotta hyö suapi rannalla nyt huvilallaan kalloo. Vuan kyllä se ikävä on, kun ei vuan savustamaan piäse omalla rannalla."

Myös tiedotusvälineiden antamaa kuvaa kiistasta pidettiin puutteellisena. Esimerkiksi kiistan tapahtumia on liioiteltu. Toisaalta kaikkia taustoja tapahtumille ei ole kerrottu.

4.2.6. Tulevaisuus ja ratkaisumallit

Kalastuskunnan aktivistien mielestä järvet on saatava tuottavaksi samoin kuin sen tarjoama tuotto on käytettävä hyväksi, kunhan se ei vaaranna kalakantaa ja saalis sekä tuotto jakaantuvat tasaisesti eri kalastusmuotojen edustajien kesken. Teknisesti kehitetyneitä kalastustapoja sinänsä ei tunnuta pitävän syynä kalakatoon. Ratkaisevaa on se kuinka niitä käytetään.

Riitaa on yritetty rauhoittaa viime vuoden lopulla Pyhäsaarella. Sekä talvinuottaajat että verkkokalastajat kokoontuivat virkavallan kanssa tarkoituksena sopia tietyistä pelisäännöistä. Tämän "Pyhäsaaren rauhansopimuksen" jälkeen on sen rikkomisesta puhuttu puolin ja toisin. Haastateltuja kalastuskunnan aktiivijäsenistä on tuntunut, että tarvittavaa joustoa asian ratkaisemiseksi ei ole löytynyt vastapuolelta. Tietyistä ehdoista halutaan pitää kiinni myös kalastuskunnan puolella. Tärkein näistä on kalastuskunnan päätösten noudattaminen. Niitä ei haastateltavien mielestä voi asettaa kyseenalaisiksi. Erään haastateltavan sanoin

"Kalastuskunnan päätökset tulevat olemmaan oikeudenmukasia, kalakantoja suojelevia, tuloja lissäävii kaikelle kansalle, osakkaille ja vielä sivullisillekkii annetaan lupia".

Saman haastateltavan mielestä muina ehtoina on käräjöintien lopettaminen sekä tuoton oikeudenmukaisempi jakaminen. Nuottaamista ei haastateltavien mukaan haluta kieltää kokonaan, mutta ensin halutaan saada järjestys ja rauhoittaa tilanne. Yhden haastateltavan ehdotus tulevaisuutta varten oli selvän kirjallisen sopimuksen tekeminen niistä ehdoista, joita nuottauksessa noudatetaan. Lisäksi oltiin sitä mieltä, että nuottaajien olisi oltava henkilöitä, jotka noudattavat sopimuksia ja kalastuskunnan päätöksiä. Sellaisten ihmisten kanssa, jotka eivät usko mitään, ei voi tulla toimeen.

Toisaalta ennustetaan ikävää tulevaisuutta siitä, kuinka järven muikkukannalle käy. Yhden haastateltavan mukaan osalla kalastuskunnan osakkaista on "lääniä vähän rohkeemmin" ja oman nuotan laittaminen on mahdollista. Kun "kalamiehen kateus" astuu kuvaan järvi pyydetään tyhjäksi, jolloin kukaan ei enää saa mitään. Järvien tilasta kannettiin huolta enemmänkin kahdessa haastattelussa. Sen puhtauden parantumisesta pidettiin hyvänä asiana, mutta toisaalta tulevaisuudesta ja käynnissä olevan riidan vaikutuksista järveen oltiin huolissaan.

"Elekee hyvät miehet ruveta riitelemään. Tästä tulloo romupesä tästä mejjän järvestä. En mie usko, etteikö siitä tuho tule. Eihän ne hellitä ennen."

4.3. Kyläläiset

4.3.1. Kalastusriidan syyt

Kysyttäessä kalastusriidan syitä kyläläisiltä kateus mainittiin ensimmäisenä. Kateellisia tunnutaan olevan siitä, että ammattikalastuksella hankkii hyvin ja että kalaa ei riitä muille kalastajille. Kalliden verkkojen hankkimisenkin katsotaan käyvän kannattamattomaksi saaliiden pienentyessä.

"Ja sitten se kun rupes vähenemmään, niin se tuli sitten kateus".

Erään haastatellun mielestä kateelliset ovat muutenkin aina arvostelemassa muita ihmisiä.

"Onkamolla on niitä, jotka on vähän kateellisia. Näkyy muissakin asioissa."

Yhtenä syynä kalastusriitaan kyläläisten mielestä on myös se, että nuottaajat eivät ole noudattaneet kalastuskunnan määräyksiä, koska kalastuspiiri on sanonut kalastuskunnan asettaman nuottauskiellon olevan laiton. Siksi nuottaajille on tehty kiusaa.

"Kalastuskunta anto näille nuotanvetäjille luvan vettee, mutta nythän tää ryöstäyty käsistä."

"Samoja kalastuskunnan jäsenii on pojatkii, ja nyten ne ei tottele mittään - oisko siinä penninkiilto silmään tullu niillekin".

"Sammaan aikaan kun ne siellä jäällä telekkuvvaa, siitähän se ongelma syntyykin (naurua)"; eli riitakumppanit eivät ole kartelleet toisiaan.

4.3.2. Viranomaiset, neuvonta, tutkimus ja tiedotusvälineet

Poliisin puuttumista kiistan selvittelyyn ei pidetty haitallisena eikä puolueellisena. Mutta toisen nuottakunnan kalastuskunnan kokoukseen tuoma "tuomari" herätti ärty-
mystä.

"Se tuon toisen nuottakunnan tuomar pani ihan joka asiassa vänkään - ja pojat (itse nuottamiehet) eivät suaneet puhuu mittään, hiän puhu. Se tuomar siellä viimei talavena sano, että eihän tää oo kokkouskaan kuhuttu laillisesti kokkoon - meijän kalastuskunnan keskeinen asiahan tää on. Ja se kokkouskii loppu siihen."

Suhtautumisessa tutkijoihin esiintyi monenlaisia, jopa ristiriitaisia näkemyksiä. Toisaalta heihin luotettiin; tutkijoiden, jos keiden, pitäisi tietää muikkukunnan riittävydestä. Toisaalta epäiltiin, pystyvätkö tutkijat sanomaan näin lyhyellä aikavälillä mitään muikkukannasta. Tutkimustulokset eivät kuitenkaan olleet kovin tunnettuja haastateltujen kyläläisten keskuudessa.

"Mutta ainahan sitä ihminen (tutkijakin) on erehtyväinen."

Kyläläiset kertoivat saaneensa tietoa kiistasta lähinnä lehdistä. Osa haastatelluista piti lehtien välittämää tietoa oikeana, kun taas osan mielestä lehtitieto on aina hieman väritettyä. Jotkut näkivät tiedotusvälineiden kylälle tuoman julkisuuden hyvinkin haitallisena. Koska kalastuskiistaa on käsitelty paljon tiedotusvälineissä, kyläläiset kokevat sen kylän kannalta huonona asiana. Se tuo negatiivista julkisuutta ja sen katsotaan pelottavan jopa mahdollisia kylällemuuttajia.

4.3.3. Tulevaisuus ja ratkaisumallit

Riidasta halutaan päästä nopeasti eroon. Kalastuskiista tuntuu ehkä jopa hieman hävettävän kiistan ulkopuolisia kyläläisiä. Itse kiistassa on mukana vain muutama henkilö ja muut kyläläiset tuntuvat haluavan pysyä koko riidan ulkopuolella.

"Ei tästä meidän ympäristössä niin paljon keskustella, kun ihmetellään vuan, että tuas ne on olleet siellä mukana. Kuinka ne kehtaa sellasta harrastaa? Kyllä nauraavat nahistelulle."

"No siellä nyt oli kuulemma (tappelu) mut siitä nyt taijettiin lehessäkin vähän liijotella; se nyt oli ollut vaan semmosta pientä nahinaa. Mutta ei se nyt mikään kunnon tappelu ollu niinku sanotaan."

"Joo, en minä ryhdy tuomariks."

Se, että kiistasta ei ole pystytty rauhanomaisesti keskustelemaan, tuntuu kyläläisten mielestä lapselliselta. Verkkomiesten kiusanteko nuottamiehiä kohtaan tuomittiin yksimielisesti. Erään haastatellun mielestä kiusantekoasiat on ratkaistava oikeudessa, kalastusasiat kalastuskunnassa. Kalastuskunnan kokouksissa sopua onkin yritetty hieroa - tai sitten ei.

"Siellä ne pitivät sellasta mötäkää, ettei sitä rähinää kehtaa mennä kuuntelemaa. Mitäs helevettiä mie sinne mänisin nyt, kun en aekasemminkaa?"

Varsinkin kalliiden nuottien särkeminen nähtiin typeränä. Yhtenä järkevänä ratkaisuna kiistaan nähtiin keskustelu asiasta.

"Käräjille lähteminen on vihonviimeinen paikka."

Kaksi haastateltua kyläläistä kannatti nuottauksen rajoittamista riidan ratkaisemiseksi ja kaksi oli sitä vastaan. Ensimmäiset pelkäsivät kalojen loppuvan järvestä, ellei ammattikalastusta rajoiteta. Nuottauksen puolustajat näkivät nuottauksen kieltämisen nuottaajien pettämisenä. Ensin kunta kannusti hankkimaan kalliit kalastusvälineet, jotka jäisivät tarpeettomiksi.

"Kunnasta yllytettiin ja jos nyt kielletään, ei se ole oikein."

Asian ratkaiseminen kylän ulkopuolisten viranomaisten toimesta nähtiin pelottavana, koska ratkaisu voisi olla kalastuksen kieltäminen kokonaan. Pelättiin, että kiistasta tulee ennenpitkää kahden tuomarin välinen riita. Lisäksi kyläläisiä tuntui arveluttavan, mitkä ovat kylän ihmissuhteet tuomioistuimen ratkaisun jälkeen.

5. TULOSTEN TARKASTELU

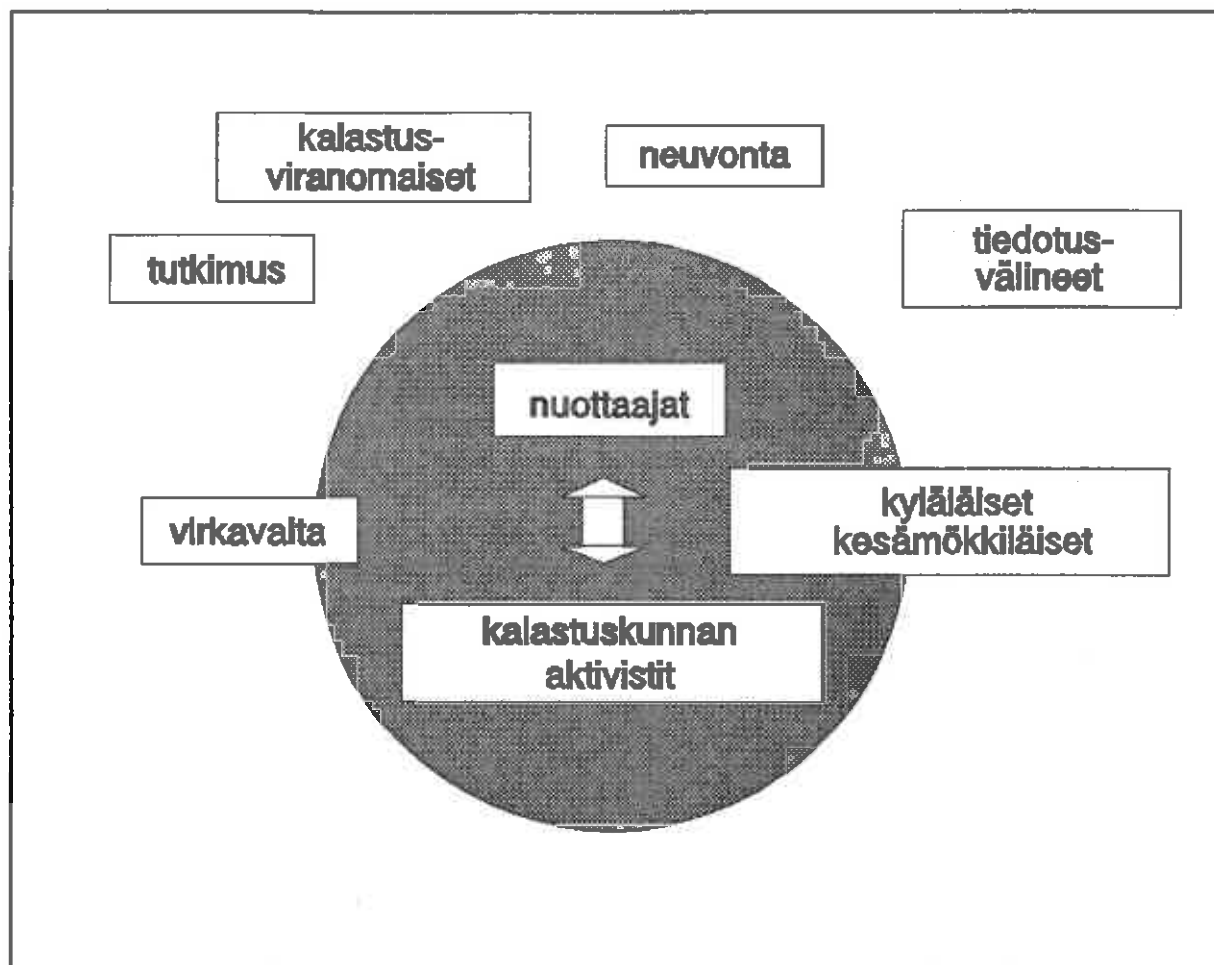
Onkamon kalastuskiistassa on piirteitä lähinnä kolmesta ensimmäisestä Charlesin (1992) konfliktityypistä (ks. kappale 3.1). Kalastuksen toimivaltakysymykset ovat keskeinen seikka Onkamon kiistassa. Kiista ei koske suoraan omistusoikeutta vaan sitä, kuka saa sanoa viimeisen sanan kalastuksen kontrolloimisessa. Vaikka kalastuskiistat eivät olekaan uusi ilmiö järven rannalla, uutta lienevät lähinnä ne ongelmat, joita kalastuskunta on kohdannut pyrkiessään rajoittamaan pyyntiä.

Aiemmasta tilanteesta poiketen nykyinen kalastuslaki edellyttää kalavedenomistajilta vankkoja perusteita ryhtyessään rajoittamaan ammattikalastusta. Jos kalastuskunnalla olisi suvereeni toimivalta kalastuksen kontrolloimisessa, Onkamon kiista ei olisi edennyt näin pitkälle. Nuottamiesten olisi tällöin ollut tyytyminen isännän ääneen. Haastatellut kalastuskunnan aktivistit ovat ikäpolvea, joka on toiminut pitkään aiempien suojeluhenkisempien kalastuslakien mukaan kun taas talvinuottaajat ovat harjoittaneet ammattiaan nykyisen vuoden 1983 alusta voimaan astuneen kalastuslain vallitessa.

Eri näkemykset kalastuskunnan vallasta ovat siis yksi kiistan perussäikeistä. Kalastuskunnan aktivistit katsovat omistamisen ja päätäntävällän liittyvän yhteen eivätkä ulkopuoliset toimijat saa jyrätä omistajien yli. Nuottaajat toimivat näin ollen väärin, kun eivät ole noudattaneet kalastuskunnan demokraattisia päätöksiä. Erityisesti tilanne, jossa talvinuottaus voi jatkua valitusten ollessa vireillä kalastuskunnan kiellosta huolimatta on koettu omistajien päätäntävaltaa nöyryyttävänä. Nöyryytys antoi sysäyksen suoraan toimintaan, nuottauksen haittaamiseen. Onkamon laki otettiin käyttöön kun huomattiin, ettei kalastuskunnan päätös enää päde. Viranomaiset voivat sen kumota tai vaikkapa nuottaajien juristi voi vesittää kalastuskunnan kokouksen toteamalla sen väärin koollekutsutuksi.

Kun nuottamiehet ryhtyivät peräämään kalastusoikeuksiaan valitusteitse, kiista sai laajempia ulottuvuuksia. Mukaan tuli 1) nuottaajien ja 2) kalastuskunnan lisäksi useita ulkopuolisia toimijoita: 3) paikallinen virkavalta, 4) läänin ja valtakunnan kalastusviranomaiset, 5) kalataloustutkimus sekä jossain määrin myös 6) kalatalousneuvonta. Myös 7) paikalliset ja valtakunnalliset tiedotusvälineet kiinnostuivat kiistasta paljolti ilkeivallan antaman lisävärin ansiosta. 8) Muut kyläläiset ja kesäasukkaat ovat kiusaantuneina seuranneet kiistaa ulkopuolelta, lähinnä tiedotusvälineiden avulla (kuva 4).

Vaikka viranomaisten menettelytavat saivatkin nuottaajilta arvostelua, niin tutkimuksen ja viranomaisten toimet ovat pääosin tukeneet nuottaajien näkemystä. Kalastuskunnan aktiivijäsenet kokivat viranomaisten ja tutkijoiden toimivan heitä vastaan. Kalaa on riittänyt järvessä niin kauan kuin kalastuskunta on itse voinut hoitaa asiat. Tutkimuksen antamaan tietoon ei luoteta ja viranomaiset ovat puolueellisia. Charlesin viittaamat johto- ja järjestelymekanismien konfliktit esiintyvät Onkamolla näin ollen lähinnä kalavedenomistajien ja viranomaisten välillä.

Kuva 4. Järven piirissä ja sen ulkopuolella toimivat kalastuskiistan osapuolet.

Nuotta- ja verkkomiesten välinen muikkuvarojen jako kuuluu Charlesin kolmanteen konfliktityyppiin. Kalastuskunta on argumentoinut voimakkaasti verkkopyytäjien puolesta nuottausta rajoittaessaan: myös verkkokalastajille tulee suoda oikeus kunnan muikkusaaliisiin. Nuottamiehet katsovat kalastuskunnan rajoitusten olevan hätävarjelun liiottelua ja ottavansa verkkopyytäjät huomioon säätelemällä itse kalastustehoa.

Huomattava näkemysero perustuu kahden erilaisen tietolähteen yhteentörmäykseen. Toisaalla ovat tieteelliset selitysmallit, joihin nuottaajat luottavat ja toisaalla kokemusperäinen tieto sekä erilaiset irrationaaliset selitystavat esim. erilaiset päätelmät, kuulopuheet ja totutut tavat sekä uskomukset, joihin kalastuskunnan toiminta suurimmaksi osaksi perustuu (vrt. Lappalainen 1992).

Onkamolla kalastuskunnan aktiivijäsenet korostavat Charlesin suojele- ja sosiaalista paradigmaa. Kalastuskunnan argumentit liittyvät velvollisuuteen hoitaa kalakantaa kalastuslain hengessä ja huolehtia kalavarojen oikeudenmukaisesta ja yhdenvertaisesta jaosta eri kalastajaryhmien kesken. Nuottaajat nähdään omaa etua tavoittelevina rahanhimoisina tehokalastajina - siis rationalisaatioparadigman mukaisina yrittäjinä.

Miksi kalastuskunta painottaa kalakantojen suojelua ja sosiaalista yhdenvertaisuutta, mutta pitää kalastuselinkeinon harjoittajia ahneina ja rahasta sokaistuneina? Yksi selitysmalli on tarkastella konfliktia kalastuskulttuurin näkökulmasta (vrt. luku 3.3.) kahden eri kulttuurin välisenä ristiriitana. Kalastuskunta toimii perinteisen kalastuskulttuurin maailmassa, jossa korostetaan ekologisia ja sosiaalisia tekijöitä. Nuottakunnat taas tekevät työtään teknistyneen ja rahataloudellistuneen elinkeinon vaatimusten mukaan. Kulttuuriristiriidan ohella proosallisempi selitysmalli on kalastuskunnan aktivistien kateellisuus: nuottakalastajien tulisi tyytyä pienempiin ansioihin.

Nuottamiehet toimivat rationalisaatioparadigman lähtökohdista käsin, mutta korostavat ottavansa huomioon muikkukannan jatkuvuuden ja säästävät kalaa myös verkkomiehille. Molemmat kiistakumppanit siis puhuvat toimivansa suojelu- ja sosiaalisen paradigman mukaan, mutta näkemykset näiden käytännön sisällöstä ovat kaukana toisistaan.

Ympäristöristiriitojen konfliktityypeistä tiedolliset konfliktit voi nähdä kalastuksessa kahden erilaisen tietolähteen yhteentörmäyksenä. Ne liittyvät Onkamon kalastuskiistassa paljolti jo aiemmin mainittuihin kalakantojen vaihtelujen tieteellisten ja kokemusperäisten selitysmallien eroihin. Lisäksi konfliktin kärjistyessä tietämys kiistaan liittyvistä yksityiskohdista on usein lukkiutunut uskomusten ja huhupuheiden tasolle. Molemmat pääosapuolet panttaavat toisiltaan ja muilta toimijoilta tietoa peläten, että niitä voitaisiin käyttää itseä vastaan.

Riidan alkuvaiheessa osapuolet eivät ole keskustelleet asiasta tarpeeksi ja myöhemmin keskustelu tuntuu mahdottomalta. Riita on henkilöitynyt eikä näiden henkilöiden välillä ole keskusteluyhteyttä. Kyläläiset ovat saaneet tietoa lähinnä tiedotusvälineistä ja kuulopuheina toisiltaan, mielipiteitä on monenlaisia puolesta ja vastaan, mutta kyläläiset eivät halua ryhtyä "tuomareiksi".

Nuottakalastajien ja kalastuskunnan aktivistien kulttuuriset lähtökohdat ja luonnon kokemistapa eivät eronne merkittävästi toisistaan. Arvokonflikti liittyy erilaisen ympäristön kokemistavan sijasta lähinnä kalastuskunnan toimivaltakysymyksiin. Siis onko kalastuskunta suvereeni päätöksentekijä oman järven kalastusasioissa. Omistajan päättävältä omaan reviiriin kuuluvissa asioissa koetaan perusarvoksi, jota ei saa loukata. Päätösvallan lipsumisen lisäksi muikun myynti alueen ulkopuolelle omien kuluttajien kustannuksella katsottiin vääryydeksi.

Intressiristiriidat tulevat selkeästi esiin osapuolten argumenteissa. Tärkeimpänä asetelmana on saaliinjako nuottaajien ja verkkokalastajien kesken. Taustalla on mahdollisesti myös kiista siitä, kuka kerää talvinuottauksen tuotot. Kalastuskunnan aktivistit puolustavat myös mökkiläisten intressejä. Kesävieraat ovat investoineet kalavesien ääressä oleviin mökkeihinsä ja kalastuskunnan tulee huolehtia myös heidän ja muiden järvellä liikkuvien pyyntimahdollisuuksista. Vastakkain ovat siis erilaiset näkemykset yleisestä ja yksityisestä edusta. Nuottaajien näkemyksen mukaan ammattikalastus ei ole pelkästään yksityisen edun tavoittelua, vaan kysymyksessä on yleinen kansantaloudellinen hyöty. Järven ympäristön asukkailla on erilaisia odotuksia ja tarpeita järven hyödyntämiseksi. Kalastus voi olla ammatti, lisätulon lähde, kotitarvekalastusta ja virkistystä. Onkamolla kaikki ympäristöristiriitojen konfliktityypit vaikuttavat yhteenpunoituneina.

Uusi ja vanha kalastuskulttuuri ovat törmänneet yhteen. Onkamon kalastusriidan prosessi on Kortteisen (1982) tulkitseman Durkheimin teorian ensimmäisessä vaiheessa. Nuottamiehet eivät olleet uskoneet kalastuskunnan päätöksiä. Heillä oli kokouksessa asianajaja, joka oli perehtynyt kalastusongelmiin. Valitus tehtiin

kalastulain nojalla ja aika ennen lopullista päätöstä oli laillista nuotanvetoaikaa. Tästä prosessista eräs haastateltava sanoi

"Onhan siinä juridinen oikeus, mutta moraalisesta oikeudesta en tiedä."

"Jos tulevaisuudessa nuotataan, yksi ratkaisu on, että tehdään selvä sopimus paperilla ehdoista, ettei tällaisia epäselviä tilanteita syntyisi."

"Riitoja on ollut ennenkin (aikaisemmat sukupolvet). Nyt tilanne on vääristynyt."

"Kalastuskunnan osakkaista on 85 % ollut sitä mieltä, että nuottaa ei vedettäisi. Mutta nuottamiehet vain vetävät. Tämähän kärjistää tilannetta ja ainakin tähän aikaan, ku ajatellaan tällainen työttömyys."

Nuottamiesten käräjäintä pidetään törkeänä tekona. Vanha kulttuuri ei tunne tällaista asioiden hoitamistapaa omakseen. Katsotaan, että vaikka nuottamiehet toimivat laillisesti, se ei kuitenkaan ole kenties moraalisesti oikein eikä oikeudenmukaista. Tällaiset ajatukset juontuvat kollektiivisesta tajunnasta, kun samalla uuden kollektiivisen tajunnan pohjalta nousee ajatus hoitaa kalastusriitaa asianajajan ja oikeuslaitoksen kautta kun muu ei auta.

Uudet taloudelliset vaihtosuhteet ja työnjako niin Onkamolla kuin muuallakin Suomessa jäsentävät yksilöiden toimintaa. Tässä toiminnassa syntyy uusi kulttuuri, joka puolestaan jäsentää toimintaa. Prosessissa ilmenee ristiriitoja, joita nyt ollaan Onkamojärvellä ratkomassa. Durkheimin teorian kolmas vaihe on lohdullinen. Syntyy uudestaan lähtötilanne, jossa taloudellisten vaihtosuhteiden päällä vaikuttaa käyttäytymistä säätelevä kollektiivinen tajunta niin, että etuihin perustuva ja moraalinen käyttäytyminen ovat keskenään yhdensuuntaisia - tai eivät ainakaan ole ristiriidassa keskenään.

Kiista on jatkunut jo kolmatta vuotta, haastatteluissa se ilmenee kiistan osapuoliryhmien sisäisinä samanlaisina mielipiteinä. Mielipiteet ovat lukkiutuneet tiettyihin kaavoihin, joita ei mielellään muuteta ja ne nähdään ainoina oikeina. Molemmat riidan pääosapuolet toivat sujuvasti ja värikkäästi esille näkemyksiään. He ovat moneen otteeseen ehtineet hiomaan argumenttejaan omissa ryhmissään ja julkisuudessa. Ehkä jotain olennaista jää selvittämättä tässä tilanteessa. Kaikkia asioita ei enää haluta tuoda julki, koska voidaan ajatella oman ryhmän edun kärsivän kiistassa. Lisäksi kalastuskulttuurin muutos ryydittää osapuolten näkemyseroja. Onko Onkamojärven kalastuskiista ennakkotapaus? Kiistan ratkaisua odotetaan, toivotaan ja pelätään ammattikalastajien ja kalastuskuntien keskuudessa muuallakin Suomessa.

6. KIRJALLISUUS

- Auvinen, H. 1994. Sisävesien kalastuskiistat ja niiden ratkaisumallit. Tapausselostus Onkamojärveltä Pohjois-Karjalassa. Helsingin yliopiston sosiologian laitos, essee 11 s. + 10 liitettä.
- Auvinen, H., Karjalainen, J., Viljanen, M. & Riikonen, R. 1993. Kalastuksen vaikutus muikun kannanvaihteluun - esimerkkitapaus Onkamosta. Suomen Kalastuslehti 100(8), s. 22-26.
- Auvinen, H., Salmi, P. & Heikkinen, T. 1994. Muikkukantojen ja ammattikalastuksen muutokset Vuoksen vesistön eteläosissa vuosina 1979-1992. (Käsikirjoitus)
- Charles, A. T. 1992. Fishery conflicts. A unified framework. Marine policy 11, p. 379-393.
- Cloke, P. & Park, C. 1985. Rural Resource Management. Croom Helm, London.
- Kortteinen, M. 1982. Lähiö. Tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Keuruu.
- Lappalainen, A. 1992. Kun tietoa puuttuu, troolauksesta on tullut kalaonnen pilaaja. Kalasotien selitysmallit. Karjalainen 20.5.1992.
- Pennanen, J. 1986. Talviapajilla. Ammattimaisen talvinuottauksen sata vuotta. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki.
- Rannikko, P. 1994. Ympäristökamppailujen aallot. Teoksessa: Lehtinen, A. & Rannikko, P. (toim.), Pasilasta Vuotokselle. Ympäristökamppailujen uusi aalto. Gaudeamus, Helsinki.
- Salmi, P. 1992. Itä-Suomen troolikalastaja yleisen mielipiteen ja muikkulaman puristuksessa. Suomen Kalastuslehti 99(5), s. 17-20.

LIITE 1

Eräitä kalastuslaista 16.4.1982/286 poimittuja kiistan aihepiiriin liittyviä säännöksiä:

1 §

Kalastusta harjoitettaessa on pyrittävä vesialueiden mahdollisimman suureen pysyvään tuottavuuteen. Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että kalakantaa käytetään hyväksi järkipäisesti ja ottaen huomioon kalataloudelliset näkökohdat, sekä huolehdittava kalakannan hoidosta ja lisäämisestä. Tällöin on vältettävä toimenpiteitä, jotka voivat vaikuttaa vahingollisesti tai haitallisesti luontoon tai sen tasapainoon.

2 §

Kalastusoikeuden haltija on ensi kädessä velvollinen järjestämään kalastuksen ja kalakannan hoidon niin, että 1 §:ssä mainitut tavoitteet otetaan asianmukaisesti huomioon.

Valtiolle kuuluvien kalavesien ja kalastusten osalta on 1 momentissa säädetty velvollisuus sillä valtion viranomaisella, jonka hallinnassa vesialue tai kalastus on.

8 §

Sen lisäksi, mitä 6 §:n 1 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa säädetään kalastamisesta yleisellä vesialueella, on jokaisella oikeus muullakin vesialueella harjoittaa onkimista ja pilkkimistä lukuun ottamatta lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koskia ja virtapaikkoja sekä niitä vesialueita, joilla kalastaminen on muun säännöksen nojalla kielletty. Onginta- ja pilkkintäkilpailuja ja muita vastaavia järjestettyjä tilaisuuksia varten on saatava myös kalastusoikeuden haltijan lupa. (22.12.1993/1355)

Kunnassa muutoin kuin tilapäisesti asuva henkilö saa myös harjoittaa muikun, kuoreen, silakan ja kilohailin pyyntiä verkolla meressä myös yleiseen vesialueeseen kuulumattomalla, kunnassa olevalla vesialueella, joka sijaitsee ulkosaaristossa tai aavaa selkää vastassa. Milloin tällainen vesialue on kylänrajan sisäpuolella, kylässä muutoin kuin tilapäisesti asuva henkilö saa harjoittaa myös koukkukalastusta, ei kuitenkaan pitkälläsiimalla eikä heittouistimella. (22.12.1993/1355)

Mitä edellä on säädetty kylänrajan sisäpuolella olevista vesialueista, koskee myös jaettuja vesialueita.

Tässä pykälässä tarkoitettua kalastusta ei saa harjoittaa niin, että kalaveden omistajan tai vuokraajan tavanomaisilla apaja- ja isorysäpaikoilla harjoittama kalastus estyy tai häiriintyy.

9 §

Jokaisella kylässä muutoin kuin tilapäisesti asuvalla on oikeus saada lupa harjoittaa kotitarve- ja virkistyskalastusta kylänrajan sisäpuolella olevalle vesialueen omistajan osoittamalla alueella ja hänen määräämällään tavalla. Tällaisen luvan saaja on velvollinen suorittamaan siitä vesialueen omistajalle kohtuullisen maksun. Jos maksun määrästä ei sovita, asia voidaan saattaa kalastuspiiriin ratkaistavaksi.

(9 §:n 2 mom. kumottu 22.12.1993/1355)

10 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lupia ei saa myöntää eikä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua kalastusta harjoiteta siten, että vesialueen omistajan, vuokramiehen tai sanotulla alueella kalastusta ammattimaisesti harjoittavan mahdollisuus kalastusoikeutensa hyväksi käyttämiseen kohtuuttomasti vaikeutuu.

Vesialueen omistaja voi siirtää 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen lupien antamisen ja maksujen perimisen kalastusalueen tehtäväksi.

Mitä 9 §:ssä ja tämän pykälän 2 momentissa on säädetty vesialueen omistajasta, koskee useille kiinteistöille yhteisesti kuuluvan kalaveden osalta kalastuskuntaa.

67 §

Kalastuskunnan osakas, joka katsoo, että kalastuskunnan kokouksen tai johtokunnan päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka on lain, asetuksen tai kalastuskunnan sääntöjen vastainen taikka loukkaa hänen oikeuttaan tahi on väärin merkitty kokouksen tai johtokunnan pöytäkirjaan, voi kalastuskunnan kokoukselta vaatia päätöksen tai merkinnän oikaisemista. Oikaisuvaatimus on esitettävä johtokunnan esimiehelle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä kun osakas sai päätöksestä tiedon. Tarvittaessa on ylimääräinen kokous kutsuttava koolle oikaisuvaatimusta käsittelemään.

Jollei oikaisuvaatimus johda sen esittäjää tyydyttävään tulokseen, hän voi moittia vaatimuksensa annettua päätöstä kanteella, joka on pantava viireille kalastuskuntaa vastaan yleisessä alioikeudessa kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun asia on kalastuskunnan kokouksessa käsitelty.

LIITE 2

HAASTATTELUTEEMAT

1. TAUSTATIEDOT/ELÄMÄNKAARI

Kuinka kauan olette asunut täällä?

(syntyperäinen tai ei)

Missä olette käynyt koulua?

Mikä on ammattinne/elinkeinonne?

Millaisia harrastuksia teillä on?

(Onko mukana esim. seuratoiminnassa/kunnallispolitiikassa, kuinka kauan toiminut?)

2. KALASTUS

Mitä luonto merkitsee teille?

Kuinka paljon kalastatte? Miten kalastatte? Perinteet?

Mitä kaloja Onkamojärvi antaa? Liikkuuko järvellä paljon muita kalastajia?

Kalastuksen motiivit ja merkitys:

Kalastatteko omaan tarpeeseen vai onko se myös lisätulon lähde (myyntiin)? Onko vaihtoehtoisia (lisä)tulonlähteitä?

Mikä merkitys verkkokalastuksella yleensä on Onkamolaisille?

3. KALASTUSKUNTATOIMINTA

Kuinka kauan kalastuskunta on toiminut? Kuinka paljon jäseniä?

Oletteko itse mukana toiminnassa - kuinka kauan olette olleet mukana? Mitä maksuja kalastuskunta perii?

Mikä on nuottamiesten osuus kalastuskunnassa? Onko ollut aiemmin yhteistyötä kalastuskunnan ja nuottamiesten välillä tai riitoja, eriäviä näkemyksiä?

4. KALASTUSRIITA

Oletteko seuranneet meneillään olevaa kalastuskiistaa kuinka paljon? (kyläläiset)

Kalastuskiistan tulkinat:

Mistä katsotte meneillään olevan kalastuskiistan johtuvan, mistä se on saanut alkunsa? (muikkukantojen uusiutumisen vaarantuminen, saaliin jako verkkomiesten ja nuottamiesten kesken, "tottelemattomuus", modernin ammattikalastuksen karsastaminen, henkilöiden tai sukujen riidat) Kuvailkaa kiistaa? Kuinka olette saanut tietoa kalastuskiistasta?

Näkemyksenne muikkukannasta Onkamojärvellä? Mikä sitä uhkaa?

Mihin perustatte näkemyksenne?

Onko kalastuskunnan ja nuottakuntien välillä ollut yhteistyötä riidan selvittämiseksi, vai ovatko välit kokonaan poikki? Mistä mielestänne johtuu se, etteivät nuottaajat noudata kalastuskunnan asettamia kieltoja? Mitä mieltä olette riidassa käytetyistä toimintakeinoista (puupölliin ja rautakoukkujen sekä verkkojen asettaminen estämään nuotanvetoa, "käsirysyt") Miksi toimitaan näin?

5. SUHTAUTUMINEN ALUEEN ULKOPUOLISIIN TOIMIJOIHIN

Mitä mieltä olette viranomaisten ja tutkijoiden toiminnasta kiistassa?

Katsotteko, että tutkimuksin selvitetty tieto Onkamojärven muikkumääristä on oikea? (Miksi?)

Mitä mieltä olette poliisin toiminnasta kiistassa?

Mitä mielestänne on tehty oikein mitä väärin tässä kiistassa? Mitkä tahot ovat tehneet?

Miten mielestänne on mahdollista löytää ratkaisu kiistaan?

Kuinka näette tulevaisuuden Onkamojärvellä?

KALATUTKIMUKSIA– FISKUNDERSÖKNINGAR -sarjassa ilmestyneet niteet

- 1 **SARVALA, J.** Kalantutkimus puntarissa: Suomalainen kalantutkimus 1980-luvulla. Sammandrag: Fiskeriforskningen i Finland under 1980-talet — en analys baserat på publikationer. (Fisheries research in Finland during the 1980s — an analysis based on published papers). s. 1–19.
VEHANEN, T. ja NIEMITALO, V. Pohjois-Suomen keskuskalanviljelylaitoksen siianpoikasten viljelyyn käytettyjen luonnonravintolammikoiden tuotosta ja tuottoon vaikuttavista tekijöistä. (Produktion som inverkar på produktionen av sikyngel i naturfoderdammar vid Norra Finlands Central-fiskodlingsanstalt). (Production of natural food rearing ponds and the factors affecting it in whitefish culture at the Central Fish Culture Station for Northern Finland). s. 21–99. Helsinki 1990.
- 2 **HEIKINHEIMO-SCHMID, O., RAHKONEN, R., WESTMAN, K. and TUUNAINEN, P.** Country report of Finland for the intersessional period of the European Inland Fisheries Advisory Commission (EIFAC) 1988–1989. (Suomen kansallinen raportti Euroopan sisävesikalastuskomission (EIFAC) istuntojen väliseltä ajalta 1988–1989). (Finlands nationella rapport gällande perioden mellan Europeiska sötvattensfiskekommissionens (EIFAC) sessioner 1988–1989). 33 s. Helsinki 1990.
- 3 **Status of crayfish stocks, fisheries, diseases and culture in Europe. Report of the FAO European Inland Fishery Advisory Commission (EIFAC) Working Party on Crayfish.** (Rapukannat, ravustus, taudit ja viljely Euroopassa. Euroopan sisävesikalastuskomission (EIFAC) raputyöryhmän raportti). (Kräftstammar, kräftfiske, sjukdomar och odling i Europa. Rapport från Europeiska sötvattensfiskekommissionens (EIFAC) kräftarbetsgrupp). Edited by (toim.) Westman, K., Pursiainen, M. and Westman, P. 206 p. Helsinki 1990.
- 4 **KALLIO-NYBERG, I. ja KOLJONEN, M-L.** Kalakantarekisteri: silka, muikku ja harjus. (Sammandrag: Fiskstamregister: sik, siklöja och harr). (Abstract: The Finnish fish stock register: whitefish, vendace and grayling). 54 s. Helsinki 1990.
- 5 **ERKAMO, E.** Ravun (*Astacus astacus* L.) biologiasta, kannanarvioinnista ja istutuksen kannattavuudesta pienessä hapanvetisessä metsäjärvässä. (Sammandrag: Kräftan (*Astacus astacus* L.) i ett litet surt träsk: Biologi, uppskattning av populationsstorleken och lönsamheten av utplanteringen). (Summary: Crayfish, *Astacus astacus* L., in a small, acidic forest lake: Biology, stock assessment and profitability of stocking). 97 s. Helsinki 1990.
- 6 **LEHTONEN, H.** Vuorikemian tehtaiden jätevesien kalataloudellisista vaikutuksista Porin edustan merialueella. (Sammandrag: Fiskeriekonomiska effekter av avloppsvatten från Vuorikemias fabriker i havsområdet utanför Björneborg) (Summary: Effect of effluent from the Vuorikemia titanium dioxide factory on fish stocks and fisheries off Pori, the Bothnian Sea). s. 1–10.
PARMANNE, R. ja SALMI, J. Silakoiden vaellukset Selkämerellä keväällä 1982 suoritettujen merkintöjen perusteella. (Strömmingens vandringar i Bottenhavet enligt märkningar utförda våren 1982) (Migration of Baltic herring in the Bothnian Sea revealed by tagging experiments in spring 1982). s. 11–24.
PARMANNE, R. ja SALMI, J. Silakan troolipyyntin kehittyminen Porin edustan merialueella syksyllä 1976–1985 ja silakoiden kasvu, kuntokerroin ja poikasten määrä Selkämerellä. (Utvecklingen av strömmingsfisket med trål i på höstarna i havsområdet utanför Björneborg under perioden 1976–1985 samt strömmingens tillväxt, kondition och yngelmängd i Bottenhavet) (Development of the Baltic herring trawl fishery off Pori in the autums of 1976–1985 and the growth, condition factor and larval abundance of Baltic herring in the Bothnian Sea). s. 25–35.
LEHTONEN, H. ja JÄRVINEN, A. Kalastajien havaintoja pyydyksissä tapahtuneista kalakuolemista Selkämerellä 1980-luvulla. (Fiskarobservationer av fiskdöd i fångstredskapen i Bottenhavet under 1980-talet) (Observations of fishermen on fish deaths in fishing gear in the Bothnian Sea in the 1980s). s. 37–47.
JÄRVINEN, A. ja LEHTONEN, H. Siian mädin sumputuskoheet Porin edustalla 1985. (Sumpförsök

med sikrom i vattnen utanför Björneborg år 1985) (Cage incubation experiments with whitefish eggs off Pori in 1985). s. 49–58.

JÄRVINEN, A., LEHTONEN, H. ja BYLUND, G. Kalojen sumputuskokeet Porin edustalla 1985. (Sumpförsök med fish i vattnen utanför Björneborg år 1985) (Fish cage experiments off Pori in 1985). s. 59–73.

OULASVIRTA, P. ja RISSANEN, J. Vuorikemian tehtaiden jätevesien vaikutuksista silakan alkionkehitykseen ja poikasten elinkykyyn. (Effekterna av avloppsvattnen från Vuorikemias fabriker på embryonalutvecklingen och ynglens livskraft hos strömming) (Effect of effluent from the Vuorikemia titanium dioxide factory on the embryonal development and larval fitness of Baltic herring). s. 75–108. Helsinki 1990.

- 7 **MIKKOLA, J., SAURA, A., IKONEN, E. ja POIKOLA, K. Kymijoen kalaportaiden rakentamiseen liittyvät kalataloudelliset selvitykset 1987–1988.** (Fiskeriutredning 1987–1988 för konstruktion av fisktrappor i Kymmene älv) (Fisheries investigation related to construction of fish ladders in the Kymijoki River in 1987–1988). 37 s. Helsinki 199.
- 8 **TUUNAINEN, P., VUORINEN, P. J., RASK, M., JÄRVENPÄÄ, T., VUORINEN, M. ja NIEMELÄ, E. Happaman laskeuman vaikutukset kaloihin ja rapuihin.** Raportti vuodelta 1989. (Sammandrag: Effekterna av asurt nedfall på fish och kräftor. Rapport för år 1989) (Summary: Effects of acidic deposition on fish and crayfish. Report 1989). 97 s. Helsinki 1990.
- 9 **HYVÄRINEN, P. Yksikkösaaliin vaihtelu ja siihen vaikuttavat tekijät Oulujärvellä.** (Sammandrag: Enhetsfångsternas variation i Ule träsk och de faktorer som påverkar dem). (The variation of catch per unit effort in Lake Oulujärvi and the factors influencing it). 72 s. Helsinki 1990.
- 10 **ROMAKKANIEMI, A. Tornion-Muonionjoen harjus ja harjuksen kalastus.** (Sammandrag: Harr och harrfiske i Torne- och Muonioälv). (Grayling stocks and fisheries in the River Tornion-Muonionjoki). 111 s. Helsinki 1990.
- 11 **RAHKONEN, R. ja WESTMAN, K. Tarttuvat kalataudit. Tilanne Suomessa, tautien leviäminen ja torjunta.** (Sammandrag: Smittsamma fisksjukdomar. Sjukdomsläge i Finland, spridning av sjukdomar och bekämpningsmetoder). (Infectious diseases of fish. The situation in Finland, spread of the diseases and their prevention). 88 s. Helsinki 1990.
- 12 **LEHTONEN, H. Kalanimistö: suomi, latina, ruotsi, norja, englanti, saksa ja ranska.** (Lista över fisknamn på finska, latin, svenska, norska, engelska, tyska och franska) (Multilingual list of fish names in Finnish, Latin, Swedish, Norwegian, English, German and French). 27 s. Helsinki 1990.
- 13 **HUUSKO, A. Kirjallisuusselvitys kalojen mätä- ja poikasvaiheiden ekologiasta.** (Sammandrag: Litteraturutredning angående fiskars rom- och yngelstadiers ekologi) (Ecology of eggs and larvae of freshwater fish – a review of literature). 58 s. Helsinki 1990.
- 14 **HUUSKO, A. Kuusinkijoen vesistöalueen kalatalousselvitys.** (Sammandrag: Utredning av fiskeri och fiskbestånd inom Kuusinkijoki vattendragsområde) (Fisheries and fish stocks in the Kuusinkijoki river system, Northern Finland, with remarks on the adverse effects of a small hydropower station located on the upper reach of the river). 238 s. Helsinki 1990.
- 15 **TOIVONEN, J., KOKKO, U., AUVINEN, S. ja AUVINEN, H. Tulokset merkittyjen järvitaimen-poikasten istutuksista Suomessa vuosina 1970–1979.** (Utsättningsresultaten av märkta insjööringyngel i Finland åren 1970–1979) (Summary: Results of stocking with tagged brown trout (*Salmo trutta* m. *lacustris*) young in Finland in 1970–1979). 31 s. Helsinki 1991.
- 16 **BÖHLING, P., HUDD, R., LEHTONEN, H. och PARMANNE, R. Fiskevården i havsområdet utanför Jakobstad.** (Tiivistelmä: Kalakannat ja kalakantojen hoito Pietarsaaren edustan merialueella) (Fish stocks and their management in the sea area off Jakobstad, northern Finland). 82 s. Helsinki 1991.
- 17 **NYBERG, K. Vastakuoriutuneiden hauenpoikasten istutusten tuloksellisuus.** (Sammandrag: Resultaten av utplantering av nyläckta gäddyngel) (Success of stocking with newlyhatched pike fry). 88 s. Helsinki 1991.

- 18 **Suunnitelma Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimusosaston toiminnaksi vuodelle 1990.** (Plan för fiskeriforskningsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1990) (Programme for the Fisheries Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1990). s. 1–39.

Suunnitelma Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalanviljelyosaston toiminnaksi vuodelle 1990. (Plan för fiskodlingsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1990) (Programme for the Aquaculture Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1990). s. 41–65. Helsinki 1991.
- 19 **Suunnitelma Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimusosaston toiminnaksi vuodelle 1991.** (Plan för fiskeriforskningsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1991) (Programme for the Fisheries Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1991). s. 1–43.

Suunnitelma Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalanviljelyosaston toiminnaksi vuodelle 1991. (Plan för fiskodlingsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1991) (Programme for the Aquaculture Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1991). s. 45–78. Helsinki 1991.
- 20 **SALMI, P., SIKANEN, A., TOIVONEN, P. Ammattikalastus Vuoksen vesistön eteläosissa vuonna 1988.** (Sammandrag: Yrkesfisket i södra delen av Vuoksens insjösystem år 1988) (Professional fishing in the southern parts of the Vuoksi lake area in 1988). 36 s. Helsinki 1991.
- 21 **HONKASALO, L., PENNANEN, J., LAPPALAINEN, A. Kalakannoille aiheutuneet vahingot ja niiden kompensointi Kokemäenjoen vesistössä Nokian alapuolella.** (Fiskebeståndsskador och kompensationen av dessa i Kumo vattendrag nedanför Nokia) (Damage caused to the fish stocks and its compensation in the Kokemäenjoki watercourse downstream of the town of Nokia). 125 s. Helsinki 1991.
- 22 **MUTENIA, A., SALONEN, E. Järvitaimenen ja järvilohen velvoiteistutukset, kalastus ja saaliit sekä istutustulokset Inarijärven vuosina 1976–1988.** (Sammandrag: Ålagda utplanteringar, fiske, fångster och utplanteringsresultat för insjööring och insjölox i Enare träsk åren 1976–1988) (Brown trout (*Salmo trutta* m. *lacustris* (L.)) and landlocked salmon (*Salmo salar* L.) in Lake Inari, northern Finland: statutory stocking, its results, and the fishery and catches in 1976–1988). s. 1–70.

MUTENIA, A., AHVONEN, A. Inarijärven verkkosarjakoekalastukset vuosina 1968–1986. (Sammandrag: Provfiske med nätserier i Enare träsk 1968–1987) (Test fishing with gill net series in Lake Inari, northern Finland, in 1968–1986). s. 71–98. Helsinki 1991.
- 23 **HONKANEN, A., KUMMUNSAALO, J., PARTANEN, H., HILDÉN, M. Kotitalouksien ja suurtilouksien kalankäyttö vuonna 1988.** (Sammandrag: Hushållens och storkökens fiskkonsumtion år 1988) (Fish consumption in private households and in institutes, restaurants, etc., in Finland in 1988). 32 s. Helsinki 1991.
- 24 **Inarijärvi-symposium.** Toim. Erno Salonen. 158 s. Helsinki 1991.
- 25 **KANGASPUNTA, M. Valtion kalanistutusten kannattavuuden arviointi** (Evaluation of the profitability of the state fish stocking) (Uppskattning av de statliga fiskutsättningarnas lönsamhet). 106 s. Helsinki 1991.
- 26 **WESTMAN, K. Kalakantarekisteri ja uhanalaisten arvokalakantojen säilyttäminen** (The Finnish fish stock register and the conservation of valuable and threatened fish stocks) s.1–14

KALLIO-NYBERG, I. ja KOLJONEN, M.-L. Kalakantarekisteri: lohi, taimen ja nieriä (The Finnish fish stock register: salmon (*Salmo salar*), trout (*Salmo trutta*) and char (*Salvelinus alpinus*)). s. 15–115. Helsinki 1991.
- 27 **TOIVONEN, A.-L., HUDD, R. ja HEIKKILÄ, P. Siika- ja lohiloukkurakenteet eteläisen Perämeren alueella** (Construction of trap nets for whitefish (*Coregonus lavaretus*) and salmon (*Salmo salar*) in the southern Bothnian Bay). Helsinki 1991. 43 s.

- 28 **KARTTUNEN, VESA.** Tornion-Muonionjoen siika ja siian kalastus (Whitefish stocks and fisheries in the River Tornion-Muonionjoki). Helsinki 1991. 72 s.
- 29 **HILDÉN, M., MICKWITZ, P., PAANANEN, T., PARTANEN, H., SETÄLÄ, I., SÖDERKULTA-LAHTI, P. ja VIHERVUORI, A.** Merialueen ammattikalastuksen ja kalan jalostuksen kapasiteetti Suomessa (The capacity of marine professional fishing and fish processing in Finland). Helsinki 1991. 72 s.
- 30 **SALMI, J. ja SALMI, P.** Silakan kalastuksesta monilajikalastukseen. Pohjois-Satakunnan rannikon ammattikalastuksen muutokset (Transformation of the Blatic herring fishery to a multispecies fishery of the Finnish coast of the Bothnian Sea). Helsinki 1991. 140 s.
- 31 **Valtion kalanviljelyn XIII neuvottelupäivät. Uhanalaisten arvokalalajien ja -kantojen säilyttäminen: tavoitteet ja keinot** (State fish culture conference, No. XIII. Conservation of valuable and threatened fish species and stocks: objectives and methods) (Statens XIII fishodlings konferens. Bevarande av värdefulla och utrotningshotade fiskarter och fiskstammar: målsättningar och metoder). 5–6.4.1989, Jyväskylä. U. Eskelinen, M. Pursiainen ja R. Rahkonen (toim.). 74 s. Helsinki 1991.
- 32 **JUNTUNEN, K., MUJE, P.** Isokoskeloiden (*Mergus merganser*) saalistuksen vaikutus Inarin Juutuanjoen taimenistutusten tuloksellisuuteen (Predation by mergansers (*Mergus merganser*) on planted brown trout smolts in the River Juutuanjoki) (Sammandrag: Predationen av skräken (*Mergus merganser*) på nyuttsatt odlad öring i Älven Juutuanjoki). 58 s. Helsinki 1991.
- 33 **SALMINIITTY, J.** Merialueen kalanviljely-yritysten taloudellisen kehityksen arviointi perintelisen tilinpäätösanalyysin avulla (Economic development of marine fish farms evaluated from analysis of account) (Sammandrag: Utvärdering av den ekonomiska utvecklingen hos havsområdenas fiskodlingsföretag med hjälp av traditionell bokslutsanalys). 70 s. Helsinki 1991.
- 34 **VALKEAJÄRVI, P., BAGGE, P., HAKKARI, L., JANHONEN, I. ja OLKIO, K.** Konneveden nuotta-apajat (Seining sites in Lake Konnevesi) (Sammandrag: Notdragsställen i sjön Konnevesi). 28 s. + 22 karttaa. Helsinki 1991.
- 35 **Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimusosaston ja kalanviljelyosaston toimintakertomus vuodelta 1989** (Report on the activities of the Fisheries Division and Aquaculture Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1989) (Berättelse över fiskeriforskningsavdelningens och fiskodlingsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1989). s. 1–70.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimusosaston ja kalanviljelyosaston toimintakertomus vuodelta 1990 (Report on the activities of the Fisheries Division and Aquaculture Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1990) (Berättelse över fiskeriforskningsavdelningens och fiskodlingsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1990). s. 71–148. Helsinki 1991.
- 36 **NYLANDER, E., AHVONEN, A. ja PRUUKI, V.** Kalastustilastoja Tornionjoen vesistöstä vuosilta 1987–1989 (Statistics on fishing in the Tornionjoki River basin in 1987–1989) (Sammandrag: Fiskeristatistik för Torneälvsvattendrag åren 1987–1989). s. 1–48.

KARTTUNEN, V., ROMAKKANIEMI, A. ja PRUUKI, V. Kalastustilastoja Tornionjoen vesistöstä vuodelta 1990 (Statistics on fishing in the Tornionjoki River basin in 1990) (Sammandrag: Fiskeristatistik för Torneälvsvattendrag åren 1990). s. 49–78.

AHVONEN, A. Kalastuskirjanpidon käyttökelpoisuus Tornion-Muonionjoen kalakantojen seurannassa (The value of fishermen's book-keeping data in monitoring fish stocks in the Rivers Tornionjoki and Muonionjoki) (Sammandrag: Fångstbokföringens användbarhet vid uppföljningen av Torne-Muonioälvsv fiskbestånd). s. 79–113. Helsinki 1991.
- 37 **MUTENIA, A. ja SALONEN, E.** Lokan ja Porttipahdan peled- ja vaellussiikakantojen tila vuosina 1982–1989 (The state of peled (*Coregonus peled* (Gmelin) and migratory whitefish (*Coregonus lavaretus* L.) in the Lokka and Porttipahta reservoirs, Northern Finland, in 1982–1989) (Sammandrag: Tillståndet hos stammarna av peled- och vandringssik i de konstgjorda sjöarna Lokka och Porttipahta 1982–1989).

68 s. Helsinki 1991.

- 38 **AHONEN, M., JÄÄSKÖ, O., HEINIMAA, P., PASANEN, P. ja SIMOLA, O.** Inarijärveen vuosina 1972–1985 tehtyjen harmaanierian Carlin-merkintöjen tulokset (Results of Carlin tagging experiments with lake trout (*Salvelinus namaycush* (Walbaum)) in Lake Inari in 1972–1985) (Sammandrag: Resultat av Carlin-märkningar av kanadaröding i Enare Träsk 1972–1985) (Oohtankeásu: Aanaarjáávrán ivij 1972–1985 tohhum ränisrávdui Carlin-meárkkumij poatuseh). 53 s. Helsinki 1991.
- 39 **LEHTONEN, H.** Suomen ja Japanin välisen elintarvikealan tutkimusyhteistyön ja tutkijavaihdon kehittämisen arviointivaltuuskunnan matka Japaniin (Report of the visit of Finnish group to Japan for evaluating targets for advancement of scientific collaboration and exchange of scientist in food research between Finland and Japan). s. 1–12.
- TUUNAINEN, P., WESTMAN, K. ja PARMANNE, R.** Suomen ja Japanin kalatalouden tieteellisen ja teknisen yhteistyön kehittäminen (Possibilities to develop scientific cooperation in fisheries between Finland and Japan). s. 13–48.
- RUOHONEN, K.** Japanin vesiviljelystä ja sen tutkimuksesta (Aquaculture and its research in Japan). s. 49–104.
- SUURONEN, P.** Pyyntiteknikasta ja sen tutkimuksesta Japanissa (Fishing technology in Japan). s. 105–157. Helsinki 1991.
- 40 **Rapu-Kräft-Symposium** (Symposium on Crayfish). 23.–24.8.1990, Hämeenlinna. Wallin, I. ja Westman, K. (toim.). 116 s. Helsinki 1991.
- 41 **HEIKINHEIMO-SCHMID, O., RAHKONEN, R., WESTMAN, K. and TUUNAINEN, P.** Country report of Finland for the intersessional period of the European Inland Fisheries Advisory Commission (EIFAC) 1990–1991 (Suomen kansallinen raportti Euroopan sisävesikalastuskomission (EIFAC) istuntojen väliseltä ajalta 1990–1991) (Finlands nationella rapport gällande perioden mellan Europeiska sötvattensfiskekommissionens (EIFAC) sessioner 1990–1991). 29 p. Helsinki 1992.
- 42 **Valtion kalanviljelyn XI neuvottelupäivät. Kalatautien torjunta. Valtion kalanviljelylaitosten suunnittelun ja rakentamisen nykytila.** (State fish culture conference, No. XI. Prevention of fish diseases. The present situation in the planning and building of the state fish culture stations) (Statens XI fiskodlings konferens. Bekämpning av fisksjukdomar. Nyläge inom planeringen och konstruktionen av statens fiskodlingsanstalter). 31.3–1.4.1987, Polvijärvi. Lavikainen, R. ja Rahkonen, R. (toim.) 68 s. Helsinki 1992.
- 43 **AHONEN, M.** Inarijärveen vuosina 1965–1986 tehtyjen nieriän Carlin-merkintöjen tulokset (Results of Carlin tagging experiments with arctic char (*Salvelinus alpinus* (L.)) in the Lake Inari in 1965–1986) (Sammandrag: Resultat av Carlin-märkningar av röding i Enare Träsk åren 1965–1986) (Oohtankeásu: Aanaarjáávrán ivij 1965–1986 tohhum rávdui Carlin-meárkkumij poatuseh). 38 s. Helsinki 1992.
- 44 **SETÄLÄ, J. ja KLEMOLA, O.** Siian kalastajahinnanmuodostus Merenkurkussa (Factors affecting the price in the whitefish fishery in the northern Quark, the Baltic Sea) (Sammandrag: Sikens fiskarprisbildning i Kvarkenområdet). s. 1–46.
- SETÄLÄ, J. ja AHLFORS, A.** Siian fileoinnin kannatavuus (Profitability of filletting whitefish (*Coregonus lavaretus* s.l.L.)) (Sammandrag: Sikfilingens lönsamhet). s. 47–77. Helsinki 1992.
- 45 **AHVONEN, A., JUTILA, E., JÄRVENPÄÄ, T., LAPPALAINEN, A., RASK, M. ja VUORINEN, P.** Metsätalouden vaikutukset kaloihin, rapuihin ja kalatalouteen. Kirjallisuusselvitys (Effects of forestry on fish, crayfish and fishery. A review of the literature) (Sammandrag: Litteraturutredning angående skogsbrukets effekter på fisk, kräftor och fiskeri). 69 s. Helsinki 1992.
- 46 **LECKLIN, T.** Nukutusaineiden toissijaiset fysiologiset vaikutukset järvitäimenessä (The secondary physiological effects of some anesthetics on brown trout (*Salmo trutta m. lacustris* (L.)) (Sammandrag: De sekundära fysiologiska effekterna av några bedövningsmedel på insjööring). 38 s. Helsinki 1992.

- 47 **LEHTONEN, H., LAPPALAINEN, J., FORSMAN, L., SOIVIO, A., URHO, L., VUORINEN, P. J. ja TIGERSTEDT, C.** Ilmaston muutosten vaikutukset kaloihin, kalanviljelyyn, kalakantoihin ja kalastukseen. Kirjallisuusselvitys (The effects of climate change on fishes, aquaculture, fish stocks and fishing. A review of the literature) (Sammandrag: Litteraturutredning angående klimatförändringarnas effekter på fisk, fiskodling, fiskbestånd och fiske). 119 s. Helsinki 1992.
- 48 **Suunnitelma Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimusosaston toiminnaksi vuodelle 1992** (Plan för fiskeriforskningsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1992) (Programme for the Fisheries Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1992) s. 1–56.
- Suunnitelma Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalanviljelyosaston toiminnaksi vuodelle 1992** (Plan för fiskodlingsavdelningens verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1992) (Programme for the Aquaculture Division of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1992). s. 57–86. Helsinki 1992.
- 49 **KARTTUNEN, V. ja PRUUKI, V.** Torninjoen lohi ja lohen kalastus. (Status of the salmon stock and fisheries in the River Tornionjoki) (Sammandrag: Laxen och laxfisket i Torneälv). 57 s. Helsinki 1992.
- 50 **SALONEN, E.** Inarijärven kalataloudellinen käyttö- ja hoitosuunnitelma. Nykytila (A plan for the fisheries use and management of Lake Inari. The present stage) (Sammandrag: Bruks- och skötselplan för fiskerihushållningen för Enare träsk. Nutillstånd). 157 s. Helsinki 1992.
- 51 **TOIVONEN, A.-L., HUDD, R. ja SVANBÄCK, G.** Pohjanlahden siikaloukkujen lajivalikoivuuden kehittäminen (Reduction of salmon bycatch in whitefish trap nets in the Gulf of Bothnia (Baltic)) (Sammandrag: Förbättring av artsselektivitet hos sikfällor i Bottniska viken). 46 s. Helsinki 1992.
- 52 **SAURA, A., MIKKOLA, J. ja IKONEN, E.** Kymijoen vaelluskalatutkimukset 1989–1991 (Report on the studies of migratory fish species in River Kymijoki in 1989–1991) (Sammandrag: Resultaten av forskningsprojektet om vandrande fiskarter i Kymmene älv åren 1989–1991). s. 1–79.
- LEINONEN, K. ja LEHTONEN, H.** Virkistyskalastuksen motiivit (Motives for recreational fishing) (Sammandrag: Motiven för fritidsfisket). s. 81–101. Helsinki 1992.
- 53 **RUNEBERG, J.** Behandling av spillvattnen på Östra Finlands Centralfiskodlingsanstalt (Summary: Treatment of the effluent on Central Fish Culture and Fisheries Research Station for Eastern Finland) (Tiivistelmä: Itä-Suomen keskuskalanviljelylaitoksen poistoveden käsittely). 81 s. Helsinki 1992.
- 54 **JÄRVINEN, A., RASK, M., NIEMELÄ, E., RAITANIEMI, J. ja TURUNEN, T.** Yhdennetyn ympäristöseurannan järvien koekalastukset (The results of test fishings in the lakes of integrated monitoring) (Sammandrag: Provfiske i de sjöar som ingår i programmet för integrerad monitoring 1988–1990). s. 1–10.
- ERKINARO, J., NIEMELÄ, E. ja RASK, M.** Lapin happamoitumistutkimus – taimenen poikastutkimukset Lutto- ja Paatsjoen vesistöalueilla (Acidification survey in Lapland – studies on brown trout (*Salmo trutta* L.) juveniles in Luttojoki and Paatsjoki river systems) (Sammandrag: Försurningsundersökning i Lapland – yngelforskning hos öring inom Luttojokis och Pasviksälvs insjösystem). s. 11–34.
- JÄRVINEN, M., RASK, M., KUOPPAMÄKI, K., MAKKONEN, E., RUUHJÄRVI, J. ja ARVO-LA, L.** Iso Valökjärven kalkituskokeilun vesikemialliset ja biologiset tutkimukset (Hydrochemical and biological studies of the liming experiment in Lake Iso Valkjärvi) (Sammandrag: Vattenkemiska och biologiska undersökningar av kalkningsprov i Iso Valkjärvi). s. 35–60.
- VUORINEN, P., PEURANEN, S., VUORINEN, M. ja RASK, M.** Kalkituksen akuutit vaikutukset ahvenen ja pitkäaikaiset vaikutukset siian elintoimintoihin Isossa Valkjärvessä (The Iso Valkjärvi liming experiment: acute effects on perch (*Perca fluviatilis* L.) and long-term effects on whitefish (*Coregonus lavaretus* L.) (Sammandrag: Kalkningens akuta effekter på abborrens och långvariga på sikens livsfunktioner i Iso Valkjärvi). s. 61–84.
- RAITANIEMI, J., RASK, M., JÄRVINEN, A. ja NYBERG, K.** Kalakantojen kehitys Etelä-Suomen pienissä happamoituneissa järvissä kalkituksen jälkeisinä vuosina (Observations on the development

of fish populations in small acidified lakes in southern Finland during a few year's period after liming) (Sammandrag: Fiskebeståndens utveckling i södra Finlands små försurade sjöar under åren efter kalkningen). s. 85–102.

LAPPALAINEN, A. Suomalaisten suhtautuminen vesistöjen happamoitumisen torjuntatoimenpiteisiin (The attitudes towards emission control and liming of the acidified lakes in Finland) (Sammandrag: Finländarnas åsikter angående bekämpningsåtgärder av insjösystemens försurning). s. 103–126. Helsinki 1992.

- 55 **Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintakertomus vuodelta 1991** (Report on the activities of the Finnish Game and Fisheries Research Institute in 1991) (Berättelse över verksamhet vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitut år 1991). 159 s. Helsinki 1992.
- 56 **Valtion kalanviljelyn XIV neuvottelupäivät. Kalanviljely, vesiensuojelu ja valvonta** (State fish culture conference, No. XIV. Fish culture, protection of waters and inspection) (Statens XIV fiskodlings konferens. Fiskodling, vattenskydd och övervakning). 10.–11.4.1990, Sotkamo. Toim. Pursiainen, M. ja Rahkonen, R. 121 s. Helsinki 1992.
- 57 **Valtion kalanviljelyn XV neuvottelupäivät. Tulosjohtaminen ja valtion kalanviljelyn tavoitteet. Kalanviljelyn rakenteet ja teknikka** (State fish culture conference, No. XV. Result oriented management and objectives of State fish culture. Constructions and technique of fish culture) (Statens XV fiskodlings- konferens. Resultatstyrning och Statens fiskodlings målprogram. Fiskodlingens anläggningar och teknik). 9.–10.4.1991, Pudasjärvi. H. Simola ja R. Rahkonen (toim.). 121 s. Helsinki 1992.
- 58 **RINTAMÄKI, P. Montan, Raasakan, Ossauskosken ja Keminmaan kalanviljelylaitosten kalaloiset ja -taudit vuosina 1984–1991** (Fish parasites and diseases at the fish farms of Montta, Raasakka, Ossauskoski and Keminmaa, Northern Finland in 1984–1991) (Sammandrag: Fiskparasiter och -sjukdomar vid Montta, Raasakka, Ossauskoski och Keminmaa fiskodlingsanstalter åren 1984–1991). 44 s. Helsinki 1993.
- 59 **Valtion kalanviljelyn XVI neuvottelupäivät. Luonnonravintolammikkoviljely, uudet lajit ja rodunjalous** (State fish culture conference, No. XVI. Natural food pond culture, new fish species and selective breeding) (Statens XVI fiskodlings konferens. Naturfoderdamm odling, nya arter och djursförädling). 1.–2.4.1992, Kuopio. R. Lavikainen ja R. Rahkonen (toim.). 103 s. Helsinki 1993.
- 60 **Valtion kalanviljelyn XVII neuvottelupäivät. Mädituotanto ja emokalojen viljely** (State fish culture conference, No. XVII. Fish egg production and brood fish breeding) (Statens XVII fiskodlings konferens, Romproduktion och avelsfiskodling). 31.3.–1.4.1993, Tampere. K. Ruohonen ja J. Ruuhijärvi (toim.). 109 s. Helsinki 1993.
- 61 **AHONEN, M. Vastakuoriutuneiden ja yksivuotiaiden taimenten istutustulokset Ylä-Menesjoella vuosina 1989–1991.** (Results of newly hatched and one-year-old brown trout (*Salmo trutta* m. *lacustris*) stockings on River Ylä-Menesjoki in 1989–1991) (Sammandrag: Utplanteringsresultat för nykläckta och ettåriga öringar i Ylä-Menesjoki under åren 1989–1991). s. 1–30.
- AHONEN, M. Inarijärveen laskevien vesien järvitaimenen vuosien 1971–1989 Carlin-merkintöjen tulokset.** (Results of Carlin tagging experiments with brown trout (*Salmo trutta* m. *lacustris*) in Lake Inari tributaries in 1971–1989) (Sammandrag: Resultat för Carlin-märkningar gjorda under åren 1971–1989 på öringar i vattendrag som utmynnar i Enare träsk). s. 31–58. Helsinki 1993.
- 62 **VEHANEN, T., PASANEN, P., LEHTINEN, E. ja SIMOLA, O. Pohjois-Suomen keskuskalanviljelylaitoksen lohi-istutusten (*Salmo salar* L.) Carlin-merkintätulokset vuosilta 1973–1988** (Report on salmon (*Salmo salar* L.) tagging experiments performed by Taivalkoski State Aquaculture in 1973–1988) (Sammandrag: Resultat av Carlin-märkningar av lax (*Salmo salar* L.) som utfördes Norra Finlands centralfiskodlingsanstalt åren 1973–1988). 75 s. Helsinki 1993.
63. **SAURA, A. Polttomerkinnän soveltuvuus yksikesäisten kalanpoikasten merkintään** (The use of hot branding in the marking of one-summer-old juvenile fish) (Sammandrag: Brännmärkningsmetoden som gruppmarkeringsmetod för ensamriga fiskyngel). 38 s. Helsinki 1993.

- 64 **JOKIKOKKO, E. ja JUTILA, E. Simojoen ylimmän osan ja sivujokien kalastus selvitys ja koskik-
artoitukset** (Utredning av fiskbestånd och kartläggning av forsar i Simojokis övre lopp och biflöden) (A
Study of the Fish Fauna and Rapid Areas of the Uppermost Reaches and Tributaries of the Simojoki River).
s. 1–39.
- KARTTUNEN, V. ja JUTILA, E. Kalastustilastoja Simon ja Ranuan kunnista vuosilta 1986 ja 1990.**
(Fiskeristatistik för kommunerna Simo och Ranua åren 1986 och 1990) (Fishery Statistics from the
Municipalities of Simo and Ranua in 1986 and 1990). s. 43–77. Helsinki 1993.
- 65 **VUORINEN, P. J., PAASIVIRTA, J., VUORINEN, M., PEURANEN, S. ja HOIKKA, J. Lohen ja
meritaimenen ympäristömyrkkypitoisuudet ja lohen alkio- ja poikaskuolleisuus** (Laxens och havsö-
ringens halter utav miljögifter och laxens embryo- och yngeldödlighet) (Organochlorines in Salmon and
Sea Trout and the Mortality of the Eggs and Yolk sac Fry of Salmon). 71 s. Helsinki 1993.
- 66 **Lohen ja meritaimenen sopimuskasvatus ja istutukset. Sopimusviljelytyöryhmän muistio.** (Kontrak-
tuppfödning och utplantering av lax och havsöring. Kontraktodlingsarbetsgruppens memorandum.)
(State-subsidized Rearing and Releasing of Salmonids. Memorandum of the Working Group on the
State-subsidized Rearing and Releasing of Salmonids). 76 s. + 41 liites. Helsinki 1993.
- 67 **SALONEN, E. ja MUTENIA, A. Inarijärven kalataloudellinen käyttö- ja hoitosuunitelma. Osa
2. Suunnitelma.** (Fiskeriekonomisk användnings- och skötselplan för Enare träsk. Del 2. Plan.) (The
Fisheries' Use and Management Plan for Lake Inari. Part 2. Plan.). 73 s. + 7 liites. Helsinki 1993.
- 68 **RAHKONEN, R. Kuhanpoikasten loiset kahdessa erityyppisessä luonnonravintolammikossa.** (Pa-
rasiter på gös yngel i två naturfoderdammar av olika typ.) (Parasites of Pike-perch Fry Reared in Two
Different Types of Natural Food Ponds in Finland). 22 s. Helsinki 1993.
- 69 **Metsätalouden vaikutukset kaloihin ja kalatalouteen. Osahankkeiden raportit vuosien 1990–1992
tuloksista.** (Skogsbrukets effekter på fisk och fiske. Delprojektens rapporter över resultaten 1990–1992.)
(Effects of Forestry On Fish and Fisheries. The Sub-project Reports of the Results between 1990–1992.)
Toim. A. Lappalainen ja M. Rask. 137 s. Helsinki 1993.
- 70 **KORHONEN, P. ja HEIKINHEIMO-SCHMID, O. Suurten petokalojen ravinto Ontojärvessä ja
Lentuaassa ja ravinnonkulutuksen arviointi.** (Näring för stora rovfiskar i Ontojärvi och Lentua samt
uppskattning av näringsförbrukningen.) (The Food of Large Predator Fishes in Lakes Ontojärvi and
Lentua and the Estimation of Food Consumption.). 52 s. Helsinki 1993.
- 71 **RAHIKAINEN, E. Hinnoittelun käyttökelpoisuus virkistyskalastuksen arvioinnissa.** (Användbar-
heten av prissättning vid uppskattningen av rekreativfiskets värde) (The Appropriateness of Pricing in
the Assessment of the Benefits of Recreational Fishing). 20 s. Helsinki 1993.
- 72 **Sisävesi- ja rannikkokalastaja muutospaineiden alla. Arkipäivän ongelmat ammattikalastajien
kertomana.** (Förändringstryck imon insjö- och kustfisket. Fiskarna berättar om sina vardagsproblem.)
(The Attitudes, Problems and Everyday Life of Professional Fishers: A Report on Fisheries in the Bothnian
Sea and Freshwater Trawl Fishing.). Toim. P. Salmi ja J. Salmi. 117 s. Helsinki 1993.
- 73 **SALONEN, E. ja MUTENIA, A. Luontaisen lisääntymisen vaikutukset Lokan ja Porttipahdan
siikakantoihin ja kalastukseen.** (Effekterna av naturlig förökning på sikbestånden och fisket i Lokka
och Porttipahta) (The Effects of the Natural Reproduction of Whitefishes on Stocks and Fisheries in the
Lokka and Porttipahta Reservoirs). 22 s. + liitt. Helsinki 1993.
- 74 **PYLKKÖ, PÄIVI. Ruokinnan ja kasvatustiheyden vaikutus harjuksen ja nieriän ASA-tautiherk-
kyyteen.** (Effekterna av utfodring och uppfödningstäthet på mottagligheten för ASA-sjuka hos harr och
röding.) (The Effect of Feeding and Rearing Density on the Susceptibility to ASA Disease of Grayling
(*Thymallus thymallus* L.) and Arctic Char (*Salvelinus alpinus* L.)). 19 s. Helsinki 1993.
- 75 **NYLANDER, E. ja PRUUKI, V. Tornionjoen vesistön kalastustilastot vuosilta 1991 ja 1992.**
(Fiskestatistik för Torne älvs vattensystem, åren 1991–1992.) (The Fishery Statistics of the Tornionjoki
River Basin in 1991 and 1992). 26 s. + 10 liites. Helsinki 1994.

- 76 **AALTO, J. ja RAHKONEN, R.** *Gyrodactylus salaris* -loisen esiintyminen, haitallisuus ja torjunta. (Förekomst, skadlighet och bekämpning av parasiten *Gyrodactylus salaris*.) (The Distribution, Adverse Effects and Prevention of the Parasite *Gyrodactylus salaris*). 50 s. + 2 liitettä. Helsinki 1994.
- 77 **VEHANEN, T.** Järvitaimenistutusten tuloksellisuus Pohjois-Suomessa. (Resultat av utplantering av insjööring i norra Finland.) (Importance of Environment and Stocking Density for the Efficiency of Brown Trout Stocking in Northern Finland.) 50 s. + 2 liitettä. Helsinki 1994.
- 78 **TAMMI, J. ja KUIKKA, S.** Hauen ravinnonkäytön ajallinen ja alueellinen vaihtelu kutuaikana. (Gäddans näringsanvändning -temporära och spatiella variationer under lektiden) (The Spatial and Temporal Variation in the Food and Food Consumption of Northern Pike (*Esox lucius* L.) during the Spawning Period). 43 s. Helsinki 1994.
- 79 **KEMPPAINEN, S.** Kiiminkijoen vapakalastuksen kehitys vuosina 1989–1992. (Utvecklandet av spöfisket i Kimminge älv åren 1989–1992.) (The Development of Rod Fishing in the River Kiiminkijoki from 1989–1992). 39 s. + 7 liitettä. Helsinki 1994.
- 80 **MÄKI-PETÄYS, A., MUOTKA, T., TIKKANEN, P., HUUSKO, A., KREIVI, P. ja KUUSELA, K.** Kokoluokkien väliset erot taimenen poikasten mikrohabitaattien käytössä. (Forellungens utnyttjande av mikrohabitat: skillnader mellan olika storleksklasser.) (Size-Class Differences in Microhabitat Use by Juvenile Brown Trout.) 38 s. + 6 liitettä. Helsinki 1994.
- 81 **HUUSKO, A., VEHANEN, T. ja KORHONEN, P.** Järvitaimenistutusten tuloksellisuus Kuusamon alueella vuosina 1972–1988 Carlin-merkkipalautuksiin perustuen. (Resultaten av utplanteringar med insjööring i Kuusamo med hjälp av Carlin-märkningar åren 1972–1988.) (Results of Stocking with Carlin-Tagged Brown Trout (*Salmo trutta* L.) in the Kuusamo Area in 1972–1988.) 41 s. Helsinki 1994.
- 82 **SALMI, P., JUVONEN, L., LAAMANEN, K., PIIPPONEN, M. ja PITKÄNEN, M.** Kenen ehdoilla kalavaroja hyödynnetään? Onkamojärven kalastuskiistan taustoja. (På vems villkor utnyttjas fiskresurserna? Bakgrundsfaktorer angående fiskekonflikten kring sjön Onkamojärvi.) (On whose terms will the fish resources be harvested? Some background to the Lake Onkamo fishery conflict.). 33 s. Helsinki 1994.